ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 589 Գ. ՉՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 26-8 22 ՃԵՄԱԶԻ ԻՒԼ ԷՎ" 1316 26 ԷԼՈՒԼ 1314 Բ. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 589

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سى ۲۳-۲۵ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

ԲՅՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

"ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ„ ՏՔԹ. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուշի ուշով կարդացինք Տքթ. Տաղաւարեանի նոր եւ կարեւոր հրատարակութիւնը, 500 էջէ բաղկացած, ջերմապէս յանձնարարուած Ուսումն. Խորհրդէն: Գործին ծրագիրը շատ լաւ խորհուած է. Խնդիրն հո՛ն է միայն թէ ո՛ր աստիճան յաջողութեամբ իրագործուած է այն: Նախ, փափաքելի էր իմանալ թէ բանասէր Տոքթորն ո՛ր հեղինակներուն դիմած է աւելի. զի ուրեք ուրեք վրիպելի կէտեր կան իր տուած պատուէրներուն և արտայայտած հայեացքներուն մէջ, ինչպէս պիտի նշանակենք ստորեւ: Կ'ըսէ Տոքթորը թէ իր գիրք պէտք է ամէն տան մէջ գտնուի՝ աղօթագրքին եւ բառգրքին քովիկը: Իրօք ալ պէտք է որ հոդ գտնուի առողջապահութեան վրայ պարզօրէն ճառող գիրք մը: Բայց կ'յարէ թէ իր գիրք սահմանուած է նաեւ իբրեւ դասագիրք միջնակարգ և նոյն իսկ նախնական վարժարաններու.—Բայց ներուի մեզ դիտել տալ թէ այսքան կարեւոր նպատակի մը յատկացուած գրքէ մը պահանջելի քերականական ճշտութիւնն և լեզուի մաքրութիւնն ու յստակութիւնը չենք գտներ իր «Առողջապահութեան» մէջ: Լեզուն խառնակ է, եւ քերականական շատ մը սխալներ կան որք գո՛նէ Վրիպակներու ցուցակով մը չեն ուղղուած: Տաճկաբանութիւններն ու բառախաղներն ալ սովորականէն աւելի են, քան ինչ որ վարժուած ենք տեսնել այս հեղինակին երկասիրութիւններուն մէջ: Կ'զարմանանք որ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ նշանակուած քննիչն ինչո՛ւ այս ականերեւ թերութիւններու մասին ոչ ինչ ըրեր հեղինակը: Տքթ. Տաղաւարեանի համար ամօթ չէ քաջ հայագէտ չըլլալը: Բայց գո՛նէ հայագէտի մը սրբագրութենէն պէտք էր անցընել տալ գիրք մը որ կ'ըսուի թէ նաեւ դպրոցներուն մէջ պէտք է գործածուի:

* * Գիտական բառերուն մէջ անյայտ թերութիւններու կ'հանդիպինք: Օրինակի համար, սիրելի Տոքթոր, ինչո՞ւ կմախքի պատկերին մէջ [տես երես 14], cubutus անուն ոսկորին ... կ'ըսէք, քանի որ այդ բառը լատիներէն ... կ'նշանակէ. աւելի յարմար չէ՞ր ըլլար ... կամ ... որովհետեւ՝ երբ թեւերնիս ծալլենք, այդ ոսկորին ծայրը դէպի դուրս երկարելով, յառաջ կուգայ այն անկիւնաձայր ցցուածքն, որու ժողովրդական բարբառով ... կ'ըսենք, և անշուշտ Փրանսացի գիտնականներն ալ ասկէ հետեւցնելով, այդ ոսկորին ... ըսած են:

Քիչ մը վարը մատներու ոսկորին կ'ըսէք ... որու գիտական լեզուով phalange ֆալանժ կ'ըսեն: Նախ՝ «կոճ» բառն, հին թէ նոր Հայ լեզուի մէջ ... կ'նշանակէ գնտակերպ կամ հաստ և կարճ փայտ. և ասկէ առնելով, մեր իմաստուն նախնիք «կոճ» անուանած են ոտքին այն մասն որ կ'յաջորդէ անմիջապէս սրունքի ... [ըստ ձեզ ... [?] կոչուած ոսկորին: Աւելի միտքս ինկաւ. գրաբարը կ'ըսէք դուք քիչ մը, ինչպէս կ'երեւի ձեր գրաբար դարձուածքներէն, զոր շատ տեղ անճահօրէն ի կիր կ'առնուք: Մտիկ ըրէք ուրեմն, թէ ի՛նչ կ'ըսէ այս մասին Հայկազնեան Բառարանը. «...իսկ մերթ բառիս կոճ, նշանակէն երկոքին գնտակաձեւ ոսկերքն, որք ի ստորին մասին սրունից մարդոյ ի վերոյ քան զթաթն ոտից, դեռեւս կան ... և անուի. ...»:—Երկրորդ՝ արդէն մեր նախնիք անգամ մատներու ոսկորներուն ... կ'ըսէին [տես Հայկ. Բառարան] որ ճիշտ և ճիշտ հոմանիշն է ... բառին. արդեօք անյարմա՞ր գտաք այս բառը: Ջենք գիտեր թէ ձեր Բնական Պատմութեան դասագրքին մէջ ալ այս բառն [ինչպէս և հետագաները] գործածած էք, քանի որ ձեր Առողջապահութեան այս առաջին մասն անոր հեւմառօտութիւնն է անշուշտ:— Իջնանք քիչ մը վար: Սրունքի հաստ և խոշոր ոսկորը ... կ'անուանէք, մինչդեռ հայերէն ... կ'զըրուցեն այդ ոսկորին [տես, Հայկ. Բառ.]: Արդեօք ասիկա ալ ճաշակաւոր չգտաք որ կոկորդէն ...ը կը հանէք, և անով ոտքերու ոսկորը կը շինէք: Զարմանալի չէ այս. մանաւանդ՝ երբ միեւնոյն բառը կ'գործածէք խռչափողի վերի մասին համար. ո՞րն է ճիշտն ըստ ձեզ: Ի՞նչ, եթէ երբեք ... կամ ... [...], և նոյն իսկ ... ըսած ըլլայիք, ըստ լատիներէնի tibia բառի ստուգաբանութեան:

Թեւան, այն տանն ընկլէք քովիկ անկանայինք. որովհետեւ՝ ինչպէս գիտենք, այդ բառը լատիներէն կ'նշանակէ ... և ո՞չ ապաքէն ... բառը ...էն առնուած ըլլալու հաւանականութիւն ալ կայ: Անոր քովը գտնուած և péroné կոչուած ոսկորին ալ, որ կը թարգմանուի ..., կ'ըսէք ...:

* * Թոքային կազմածը բացատրած ատեննիդ, ... բառը կ'գործածէք խռչափողի այն մասին համար, որու գիտական լեզուով «larynx» կ'ըսեն [Հելլեներէն նոյնահնչիւն բառէն առնուած], իսկ Հայերէն ... և այս երեք լեզուի երեք բառերն ալ հաւասարապէս կ'նշանակեն ...: Արդէն հագագի [ըստ ձեզ խռչակ] սահմանն ալ ճիշտ չէք տուած. որովհետեւ՝ այս կազմածն հաստատուած է պարանոցին առջեւի կողմը, վերէն կապուած ... [os hyoïde] և ստորդին [arrière-bouche], իսկ վարէն խռչակին կամ խռչափողին. եւ տեսի կողմը կ'գտնուի ... [pharynx]: ... է 5 կլրասոր առճառային մասերէ [ոչ թէ 2, ինչպէս որ կ'վարդապետէք]. որք են, մէկ ... [thyroïde], մէկ ... [cricoïde], երկու ... [aryténoïdes] և մէկ ... [épiglotte]: Եւ ասոնց մէջէն վահանակերպն ամէնէն մեծն ըլլալով, յօրինուածին [organe] վերի և առջեւի մասը կ'կազմէ, և կ'բաղկանայ երկու քառակողմենի չերտակներէ [lame], որոց միացումէն յառաջ կուգայ պարանոցին վրայ դէպ ի առաջ ցցուած անկիւնաձեւ ... մը, որ այր մարդոցն աւելի արտայայտուած է քան կանանցը:

* * Մարսողական խողովակը բացատրած ատեննիդ, կարգ մը քմածին բառեր գործածեր էք: Զոր օրինակ, ...ին «...» ըսեր էք. Ո... «...», և ...ին ալ ... «...» [?]: Իբր թէ նախնիք այս բառերը սխալ չինած կամ գործածած ըլլային: Բոլոր այս բառերու ճշտութիւնն ստուգելու համար, պէտք դիմել նաեւ Հայկ. Բառարանին, որոց սահմանն սքանչելի կերպով տուած է. ինչպէս, «կոկորդ—վերին մասն որկորոյն, կամ միջին կողմ բերանոյն, սկսեալ ի քմացն մինչեւ ի փողն, ուր լինին համառութիւն ևլն. ևլն»: Իսկ ...—Ներքին փող կենդանւոյ, որ սկսեալ ի կոկորդէն՝ ձգի ընդ երկայնութիւն պարանոցին, մինչեւ ի վայր. ընդ որ կերակուրն և ըմպելին իջանեն ի ...»: [*]

* * Միսերու վրայ խօսած ատեննիդ [երես 60] Փրանսերէն filet=... կոչուած մասին, իբր թէ հայերէնը չինած ըլլալու նպատակով, ... կ'ըսէք: Նախ, պէտք էիք յիշել թէ ... բառն ...=... կը նշանակէ. ուստի ի՞նչ առնչութիւն կրնայ ունենալ ...ին հետ: Եթէ ... գրած ըլլայիք, քիչ շատ կարդացողը բան մը կ'հասկնար. որովհետեւ՝ ինչպէս գրական, նոյնպէս և ժողովրդական լեզուի մէջ կ'նշանակէ այս բառը ... Փիլէթօյին ալ ճիշտ հայերէն բառը ... է, զոր այսպէս կ'սահմանէ Հայկ. Բառարանը. «... է մասն ինչ մարմնոյ կենդանեաց՝ փափկամիս՝ երկայնաձիգ և տոնաձեւ, պատեալ սրտաքուստ մաշկաւ, որ և կոչի միսն: Արդ՝ սա է երկու, որք կան ի ներքուստ ստամի և անոի առողնաչարւէք կենդանեաց, յեցեալ յոսկերս միջաց, և իջեալ ի վերուստ մինչեւ ցներքին ծայրս աղդերաց, ընդ որս են միացեալք: Արդ՝ սոքա ծածկեալք են ճարպով, առ որոց ստորին ծայրսն զեւեղեալ կան երիկամունքն, որք և յեզինս և ի կովս են մեծ և երեւելի, զորս հանեալ ստէպ խորովեն, որպէս և ոմանք ապխտեն: Տաճկ. ...: իսկ ռամկօրէն ..., մնա կամ ...: —Գո՞ւ կ'ըսէք ալ քովին. որպէս զի ժողովրդական բարբառէն հեռանալ անպատճառ, և ձեւ բացատրութեանց նոր խրթնութիւն մը կուտաք, որուն արդէն պէտք չկար: Այլեւս կ'ըսէք փոխանակ ... կամ ... դիւրահնչիւն և սահուն բառերը գործածելու: Մարզանքարանին տեղ կ'գործածէք ...: Գործիական հոլովի նոր ձեւ մը աւելցուցեր էք ձեր գրքին մէջ, և կ'ըսէք. ..., ..., ..., ևն., կամ ուրիշ կարգ մը բառերու ալ ընդունուած հոլովները կ'խեղաթիւրէք և կ'ըսէք. ..., ..., ևն:

* * Կարգ մը ձուկերու անուններ դրեր էք, մէկ քանիին Փրանսերէնն ալ. ինչո՞ւ չէք գներ տեղական անուններն որով միայն կ'ճանչնայ ժողովուրդը զանոնք: Նոյնպէս ... բառը գործածեր էք, առանց իսկ փրանսերէնը դնելու [երես 67]. բայց չհասկցանք թէ ո՞ր կակղամորթին համար

[*].— Ի՞նչ հարկ երկարաբանութեան, սիրելի Բոլատ էֆ. «Թէ քոյ Շարայի ... է, մեր... Ունխարփանի ամբարքն չեն:» [Մ. ԽՄԲ.]

ըսել կ'ուզէք: ... մաքրը [երես 110]... Ո՞րքէ գտաք այսչափ երկար և դժուարահնչիւն բառ. մարմնակազմութեան բաժնին մէջ ալ երբեք տեղ տուած չէք անոր, կ'հաձի՞ք ըսել թէ ո՛րն է այդ աղիքն որ 12 մատ [!!!] կ'ունենայ եղեր: Թէեւ դուք զայն Duodenum բառին համանիշ դրած էք, բայց այս բառ կ'նշանակէ 12 մատ երկայնութեան ..., ո՛չ թէ 12 մատ ...: արդէն հարկ ալ չկար այդ բառը չինելու ձանձրութիւնն առանձնել, քանի որ անոր հայերէնն ունինք՝ ...=..., զոր կրնայիք գործածել ճակատաբաց: Համոզուելու համար քննեցէք Հայ. Կ. Բառարանի սահմանը:

* * Շատ տեղեր տրուած սահմաններ ա՛յնչափ մութ և կնճռոտ են որ հազիւ մէկ քանի անգամներ կարդալէ վերջն, անոնց միտքը կամ նպատակը կ'հասկցուի: Կաթերու վրայ խօսած ատեննիդ, ... բառը կ'գործածէք [երես 75], իբր համանիշ crème Փրանսական բառին. ինչպէս կ'ըսէք. «կաթն ինքնին թողլով, և նամանաւանդ զայն պաղեցնելով՝ ...ն [հոս ալ հարկաւ ճարպային բսել կ'ուզէք] գնդակներն երեսն կ'ելլեն, իրենց տեսակարար ծանրութեան նուազութեամբ [սլոր «թեթեւ ըլլալուն համար» թող ըսէիք որ ժողովուրդն ալ հասկնար]. այդ ճարպային խաւն ման crème կ'անուանուի» ևն. ևն: Քիչ մը վարն ալ ...ին սահմանը տուած ատեննիդ կ'ըսէք, «սեր.—կաթը տաքցնելով սերի խաւ մը կ'կազմուի մակերեւոյթը»: Զգենք հիմա ժողովուրդը, բայց դպրոցական խեղճ տղայ մը ի՞նչ պիտի կրնայ հասկնալ ձեր այս տուած... սահմանէն, որու մէջէն դուք անգամ չէք կրցած դուրս ելլել. բայց ինչ որ է, հարկաւ ըստ ձեր գիտութեան, այդ երկու բառերն ալ գոյութիւն ունին. և քանի որ ման բառին Փրանսերէնը տուած էք, կըրնա՞ք սեր բառին Փրանսերէնն ալ ... գոյացնենք: Եթէ ըսած ըլլայիք թէ սերատուած կաթն [ըստ ձեզ առանց մանի կաթ] տաքցնելով երեսը բարակ խաւ մը կ'կազմուի, և այս խաւին ալ ման կ'ըսեն, քիչ մը ջուր կ'վերցնէր. և ըսածս հաստատելու համար ալ կըրկին կ'զըրկեմ զձեզ Հայկ. բառարանին: «Ցրտութեամբ [սլոր պաղութեամբ ըսէ] պատրաստեալ մանն [անշուշտ հիմա ալ սերը պիտի հասկնանք], կ'ըսէք, ունի իր մէջ պանրածին և չիճուկ».—արդեօք տաքցուցածին մէջ ալ չի՞ գտնուիր: Մածունէն պատրաստուած կարագը մանէն [սերէն միշտ] պատրաստուածէն ազնուագոյն կ'ըլլայ կ'ըսէք, մինչդեռ մեք հակառակը կ'կարծէինք. որովհետեւ Եւրոպացիք այնչափ անխելք մարդիկներ չէին որ, մածունէն աղէկ կարագ պատրաստուած ատեն, եղնեն սերով պատրաստեն: «Կարագն երկար պահելու համար կ'ալեն կամ կ'հալեցնեն, և այս վիճակին տակ զայն ... կ'անուանեն» կ'ըսէք. բայց հակառակն է. որովհետեւ հոս ... կ'նշանակէ անարատ, անխարդախ եւ ուրիշ նիւթ չի պարունակող: Ոչխարաց կարագը [երես 76] կովերու կարագէն նախապատիւ է կ'ըսէք: Եթէ ... ըլլար, Եւրոպացիք փոխանակ կաթնտու կովերու ցեղերն ազնուացնելու, պիտի ջանային շատ կաթ տուող ոչխարներու ցեղեր առաջ բերել:

* * «Արմտեաց առաջին կարգը կ'պարապի [???] ցորենը» կ'ըսէք [երես 80]: Հայերէն չէ՛ այս պարբերութիւն: Եթէ ... ըսէիք, ամէն մարդ կ'հասկնար, եւ «occuper» Փրանսական բառին ալ հայերէն ճիշտ թարգմանութիւնը կ'ըլլար:

«Ունդազգեաց մեծ թերութիւնն է, կ'ըսէք [երես 80], իւրեանց կեղեւի անմարսելութիւնն», ևն. ևն: Եւ այդ կեղեւը կակուղնելու համար կ'յանձնարարէք որ ... պարունակող ջուրերու մէջ շատ եփին!!: Չէ՞ք գիտեր որ այս տեսակ ջուրերու մէջ եփուած ընդեղէնները կ'կարծրին, և ամէնէն անփորձ տանտիկիններն անգամ կը գգուշանան իրենց լուբիան այդ տեսակ ջուրերու մէջ եփելէ:

Բանջարեղէններն երեք կարգի կը բաժնէք (երես 86) և կ'ըսէք. 1. Արմատներ. —2. Դալար ունդազգիներ. —3. Ընդեղէններ: Այս վերջի դասակարգին կը պատկանեցնէք, և հետեւաբար ալ ընդեղէն կանուանէք, ..., ..., ..., ..., ..., ..., ևն. ևն: Ո՞վ ըսաւ ձեզ թէ ասոնք ընդեղէն են. եթէ բառ կը պակսէր ձեզ այս դասակարգութիւնն ընելու, կրնայիք ... բառը գործածել: Ինչո՞ւ չէք բարեհաճած այդ

բառերու գործածական, ամէնուս գիտցած տաճկերէնը դնել, փոխանակ Փրանսերէնի, քանի որ ձեր գիրքը ժողովուրդին կ'նուիրէք:

* * «Պտուղները զգուշութեամբ ուտելու է, կ'ըսէք (երես 90): «Մէջերնին որդեր, և երբեմն իսկ իշամեղուներ [...] և մեղուներ [...] կրնան գտնուիլ, որք բերանն խայթելով (!!!) վտանգաւոր կրնան ըլլալ:» (...)

Ժողովուրդը ... պահ մ'ընդունինք. բայց եթէ ելնէք ձեր գիտնականութիւնով զայն ... կամ ... անուանէք, քիչ մը անհանդուրժելի և աններելի կ'ըլլայ, այնպէս չէ՞:

Նոյն երեսին մէջ քիչ մը վարը, խաղերու վրայ խօսած ատեննիդ, ... կ'ըսէք. դժբախտաբար չի կրցանք հասկնալ թէ ո՞ր խաղին վրայ կ'խօսիք. որովհետեւ հայերէն լեզուի մէջ այս բառ կ'նշանակէ ...=œillet. եւ երբեք լսուած չէ որ այդ ծաղկին խաղն ... գործածեն: Բայց կեցիք, Ֆրանսացիք տեղ տեղ ժողովրդական լեզուով մեկոնին [...] œillette=pavot կ'զրուցեն, եւ գիտենք որ մեկոն մշակուած տեղերն ալ, անոր հունտերուն խաղը կ'հանեն, և կերակուրի կ'գործածեն. արդեօք ա՞յս խաղը հասկցնել կ'ուզէք ժողովրդին:

* * Սննդեղէնները պահպանելու վրայ խօսած ատեննիդ, ... [երես 94] բառը գործածեր էք փոխանակ ... բառին. ... բառը բոլորովին տարբեր նշանակութիւն մ'ունի. ... ջուր տալու գործողութեան հայերէն միտել կ'ըսեն, որ հոմանիշն է Փրանսերէն tremper, իսկ տաճկ. ... բառերուն:

* * Կ'ներէ՞ք սա պզտիկ դիտողութիւնն ալ ընելու: 101 րդ. երեսին մէջ կ'ըսէք. «խորովեալ միսը մակերեւոյթի սպիտային մարմիններն կը մակարդին եւ կեղեւ կ'կազմեն, պահեն] մասանց սննդարար հիւթերն՝ ... աւելի ... են»: — Քիչ մը վարը ձեր ըսածը դուք կ'ջրէք, ըսելով թէ՝ հակառակ ժողովրդեան կարծեաց, խորովեալ միսերու ...ն մէն ... է: Ո՞րն է ճիշտը:

Շարունակենք սակայն: Կաթն հում վիճակի մէջ ... կ'ըսէք, փոխանակ ... ըսելու.— Հայերու վրայ դրածնէդ բան մը չի հասկցուիր: Քիչ մը վարը կրկին ունդաւոր վրայ կ'խօսիք. և այս անգամ ալ կ'պատուիրէք որ ... ջուրերու մէջ չեփէին, ևլն: Ո՞րն է ճիշտը:

Ջուրերու վրայ խօսած ատեննիդ ... բառը գործածած էք. գիտե՞մ մը աստիկ բաներ կ'ընէք որ ժողովուրդը չհասկնայ ձեր ըսածներն. ինչո՞ւ բացատրութիւն չէք տար. գոնէ՝ քովիկը՝ պարանոցի վրայ ելած ուռ եթէ ըսած ըլլայիք, կամ goître Փրանսերէնը դրած ըլլայիք, բան մը կ'հասկցուէր:

Այսպէս, ձեր Առողջապահութեան միտքական երեւոյթ մը տուած կ'ըլլաք. սպասած արդիւնքնիդ չէք կրնար քաղել: Հարկ չէ՞ր ուրեմն որ այսպիսի գիտական երեւոյթ ունեցող գրքի մը կանխէ բառարան մը դնէիք, որպէս զի ժողովուրդը օգտուէր:

* * Ջանձրալի չդառնալու համար որոշեցի առայժմ վերջակէտ մը դնել հոս. և երբ օր մը հաձիք անդրադառնալ չթողուլ զմեզ, այն ատեն կ'շարունակենք:

Շատ պզտիկ դիտողութիւն մ'ալ: Ձեր գիրքը կ'գոցէք ՆԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ վրայ հակիրճ տեսութիւն մ'ընելով, և վերջի երեսին մէջ ամփոփելով կ'ըսէք. «Ահաւասիկ ըստ մեզ այն պայմաններն յորոց կախեալ է երկարակեցութիւն»: Եւ ժողովրդին կ'նուիրէք... Տասնաբանեայ Պատուիրանք մը, սապէս. — 1. Առողջ ծնողներէ ծնանիլ:—Ասիկա աղէկ: — 2. Սակաւակեաց ըլլալ: — Ասիկա չը հասկցանք. որովհետեւ եթէ մեր գիտցած հայերէնով հասկնալ փորձենք, ծայրայեղ հակասութեան մը մէջ կ'իյնենք զձեզ: «Սակաւակե՞ր», «սակաւապէ՞տ» ըլլալ կը յանձնարարէք: Ի՞նչ ըսել է «սակաւակեաց» ըլլալ՝ «երկարակեաց» ըլլալու համար. այսինքն քիչ ապրիլ՝ շատ ապրելու համար, կամ տղէտ մնալ՝ ուսումնական ըլլալու համար: — Երդպատուիրանքով «կանուխ ամուսնանալու» խորհուրդ կուտաք:— Լա՛ւ, բայց ո՞ւր ամուսնացա՞ծ էք:

Դ. ՔՈԼԱՏ

ԱՐՏԱՇԱՐԺ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ԽԱՐԲՈՒՄ

ԳՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սեբաստացիէն Խարբերդ Թղթակցէն

Խարբերդ տակաւին տխուր մ'է անծայրածիր անապատին մէջ՝ որուն մենաւոր մեծութիւնն զգացուց Կարտոնի թէ ո՛րչափ ունայն են մարդուն ջանքերը: Իր արմաւենեաց պուրակներն և Նոճենեաց, նարնջի և կիտրոնի պարտէզներն հաճոյական տեսիլ մը պէս վեր կ'բարձրանան Սպիտակ և Կապոյտ Նեղոսներուն միջեւ, ցամաքի նեղ լեզուի մը վրայ: Երբ մտեցանք այս եղերական քաղաքին, Կարտոնի ուրուականը կարծես կ'սաւառնէր անոր աւերակաց վրայ, և նշան կուտար այն բանակին որ ահա 13 տարի ուշ կ'հասնէր հոն:[*] Երկու օր յառաջ իր մահուան վրէժը լուծեցինք արիւնաուշտ դաշտի մը վրայ: Ջինքն ... հեր երկինքն իր բարձրաբերձ գեղարդով: Անոր սպիտակ գմբէթը կը ճաճանչէ Անապատին վերեւ, ո՛չ թէ այլ եւ իբրեւ խորհրդանշան աւերակաց վրայ տիրող բռնաւորութեան, այլ իբրեւ նշան պարտեալ և փճացեալ բարբարոսութեան: Խմիրին գերեզմանը Կարտոնի գերեզմանին պէս ցիրուցան աղիւսներու չեղջ մ'է, թէեւ մին վեր կ'կանգնի փոշիից, մահահոտ քաղաքի մը մէջէն [Խարթում] զոր լքած են թէ՛ մարդիկ և թէ բնութիւն, մինչդեռ միւսը կ'գտնուի սիրուն պուրակներու և պարտէզներու մէջ որք լի են կեանքով [Օմտուրման]:

Այս առթիւ երբ Սէրտարին [Քիչնէր փաշայի] միշտ յաղթապանծ բանակը քիչ մը ետքը նոճիներով հիւսուած դափնիներ պիտի դնէ մեծ Անգլիացւոյն ինկած տեղին վրայ, անհարկի է չյուզուիլ: Այս առաւօտ դէպ Խարթում գացող թնդանօթակիրներու տորմիղին մէջ չկար մէկն՝ որ ի- նշանակութենէն և հանդիսաւորութենէն: Օրն աղէկ ընտրուած էր: Շաբաթ էր, և մեք, որ Անապատին մէջ քնացած էինք, գիտէինք թէ բրիտանական կայսրութեան մէն մի մասին մէջ մեր զինուց յաղթութեան համար շնորհակալեաց աղօթքներ կը մատուցուէին առ Աստուած: Մէկ ժամ յառաջ զօրքերը կրօնային պաշտօնի համար հաւաքուեցան: Տեսարան մը պարզուեցաւ որ ի հարկէ պիտի զբրգռէր մեր երեւակայութիւնը. սրբեւմէկ մարդիկ, պատերազմի խոնջանքէն չպրքաշ և գունաթափ, գլխիվայր ծնրադրեցին արեւադարձային Անապատի աւազին վրայ: Խարթումի մօտեցանք այնպիսի զգացումներով, զորս դժուար է բացատրել: Ծառերու մէն մի քայլ նուիրական էր և յիշատակներով լեցուն: Նեղոսի թխորակ ջրերուն վերեւ բարձրացող կանաչութեան նեղ շրջանակին և Օմտուրմանի լայն գծին մէջտեղ, այս վերջինն իր քայքայուած շիրիմովն ու աւերակ դարձած բերդերով, կարծես կ'տարածուի ստրկութեան, անիրաւութեան և ունայն ցաւերու ամբողջ դար մը: Որչափ կ'մօտենայինք քաղաքին, կանաչութիւնը կ'սկսէր արմաւենեաց պուրակներու ձեւն առնուլ արեւելեան հորիզոնին վրայ, և ամէն աչք կ'ջանար քաղաքը նշմարել առաջին անգամ: Սուլտանի պատմութիւնն հաստատելու համար Խարթում ա՛յնքան յաճախ գործածուած անունն է՝ որ շատ մարդիկ տակաւին կ'կարծեն թէ կենդանի քաղաք մ'է այն. անոնք կրնան կարդացած ըլլալ թէ երբ Ապտուլլահ-պին-Սէիտ Մուհամմէտ՝ Էմիրին յաջորդեց, իր կասկածն ու երկիւղն արթնցան Մեծ Էմիրին սերընդոց դէմ, որ Խարթումի մէջ հաստատուած էին: Բայց Ապպարայէն մինչեւ Օմտուրման ճամբորդողները միայն կրնան գաղափար ունենալ Էմիրին ձգած կացութեան հետեւութեանց վրայ: Խարթումի Էմիրն երբ կ'կասկածէր, կ'զարնէր թշնամի համարած սուտանեան ցեղերն. երբ կը վախնար՝ անապատ կ'դարձնէր ամէն կողմ և այս վիճակը խաղաղութիւն կը կոչէր Սուտանի համար: Այծ էր Սուտանի վերջին իշխանին նախնական քաղաքականութիւնն. և Խարթում՝ որ երբեմն կեդրոնական Ափրիկէի վաճառատեղին էր՝ Էմիրին առաջին զոհն եղաւ: Մեր մինչեւ հիմա տեսած բո-

լոր աւերակներն ու քանդումներն, հողէ շինուած և ոսկրներով ճերմկցած տեղերն Անապատի գոյնն ունէին և գոգցես անոր բնական մէկ մասն էին: Ովկերուն և մեւալներուն միջեւ որոշ հակապատկեր մը չի կար: Խարթում միեւնոյնը չէր: Արեւադարձային բընութեան մը առատութենանց խառնուած էին նաեւ աւերակներ: Երբ թնդանօթակիր նաւերը Կապոյտ Նեղոսի եզերքն հասան՝ նոր երկրի մը մէջ մտանք—արմաւենեաց պուրակներու և Նոճենեաց երկիր մը: Դուգիկզլին այս փոփոխութեան գաղափարն արդէն տուած էր մեզ: Հողն այս հարթ տարածութիւն, զոր կ'պարունակէին եղող երկու գետերուն [Սպիտակ Նեղոս և Կապոյտ Նեղոս] հոսանքները, խաղաղիկ և բարգաւաճ երեւոյթ մը ունէր՝ շրջակայ վայրերու բաղդատմամբ: Կանաչութեան կողմէ անգլիական մարգագետնի մը կ'նմանէր: Սրք և կանայք կ'այցելէին ... [...] կամ եգիպտացորենի արտերուն մէջ, և ջրադացը կանոնաւոր ելեւէջներով կ'ճանչէր հին ձեր որպէս թէ աւելի բարձրագոյն, աւելի բիրտ ձայն մը չէր լսուած: Մանդձեաք դպցուցած չէր գիւղին, ինչպէս և կղզւոյն կեդրոնը գտնուած վառօդանոցին: Մեր նաւերուն դանդաղ ընթացքով անցանք կղզիէն, և մօտեցանք այն եզերքին ուր հաստատուած է Խարթում: Արմաւենիք կ'ծածկեն գետերը, բուռ և շուք տալով քանի մը Արաբներու որ ևկած էին խարի դպլաստ մաղթել մեզ: Խառն ցեղի մը կ'վերաբերին անոնք, որոց ոմանք հարաւային Եւրոպացւոյ մը աւելի թխադէմ չեն, ուրիշներ քիչ մը աւելի կ'մօտենան Սեւամորթի. և այլք, որոց կանոնաւոր դիմագիծերն, նուրբ և համաչափ դէմքերն և վայելուչ կազմուածքը սերունդին ազնուութիւնը կ'հաչակեն: Արմաւենեաց միւս կողմը տեսանք Խարթումի երբեմնի մեծութեան առաջին նշխարը—պարծառուղիներու և օձապտոյտ հետքերու միջեւ կային նոճիներ, մագաղակերպ ծառեր արեան պէս կարմիր ծաղիկներով. Թզենիներ՝ որոց տանձաձեւ պտուղն ախորժահամ կ'կախուէր քընքոյշ և կանաչ տերեւներու մէջտեղ. կիտրոններ և նարինջներ որք արեւուն դէմ կ'հասուննային, և թաւաթուփերու խառնաղանձ մը, անհոգ ու անտէր երեսի վրայ ձգուած: Այս գեղեցիկ պարտէզին արեւելակողմը կային քիչ թուով աղիւսներ, որ ցոյց կուտային նախկին եկեղեցւոյն և Կարտոնի Վարչութեան յատուկ զանազան չէնքերու դիրքը: Տասնեակ մը տուներ անոնց աւերակները թաղուած են եգիպտացորենի և շաքարեղէգի խիտ առ խիտ թուփերուն մէջ: Բլրակի մը բարձունքն հաստատուած է ամեն ու կոշտ քարէ հիւղակ մը, այդ չէնքերուն քարերով շինուած: Էմիրին հեռագրատունն էր այն, ուսկից Ապտուլլահ պին-Սէիտ շատ սրամիտ և խելացի մարդ մ'էր և երբեք չէր դժկամակեր անկրօն Եւրոպացւոց գիւտերը գործածելու: Հեռագրաթելը դեռ երկնցած կ'մնայ Օմտուրմանէ մինչեւ Խարթում գետին վրայէ, բայց հեռագրիչը փախած է, իր ետեւ թողլով միայն իր ջուրի շիշերն ու վերարկուն: Գետեզերքին ճամբան բռնելով, քաղաքին երբեմնի կարեւորութեան նոր ապացոյցները տեսանք: Աստ քեր կայ շրջականերն, և գետեզերեայ չէնքերուն մեծ մասն հաստատուն և քարաշէն են:[*]

[*].—Տասներեք տարի յառաջ էր որ Կարտոն, Անգլիոյ կողմէ լքուած, անհաւասար մարտէ մը յետոյ ընկճեցաւ Տէրվիշներէն և սպանուեցաւ Խարթումի պալատան սանդուխին վրայ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ ԿԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Անգլիացիներուն ուրախութիւնն «իրենց փորը մնաց»: Ջինացի վեհապետն որ վերջին ժամուն իրենց կողմը դարձած կ'համարուէր, որ պաշտօնանկ ըրած էր ռուսասէր Լի-Հունկ-Ջանկն. այն վեհապետն որ բարենորոգումներու կուսակից կ'թուէր, և ճամբոն հետ սերտ յարաբերութեան մըտնելու, նոյն իսկ դաշնակցելու հակամիտութիւն կ'յուցնէր, այժմ ո՛չ եւս կ'վարէ գործերը: Հեռագիր մը անոր մահը ծանոյց: Ուրիշ մը՝ անոր պարզապէս գործէ քաշուած ըլլալը: Բայց թէեւ ճշմարտութիւնը չգիտենք անոր նկատմամբ, գիտենք որ խորթ Մայրկայսրուհին, իր մտերմին՝ Լի-Հունկ-Ջանկի՝ հետ իշխանութեան վայլ է մարէն...ն գերիշխանութիւնը

[*].—Մնացեալն յաջորդ թուով:

վերահաստատուած է Բեքինի մէջ, և անգլիական բոլոր խորհուրդներն ի գերեւ ելած են։

Անգլիացիք աղէկ բան մ'ունին որ անուղղի սնապարծութիւն չեն ըներ։ Երբ ձախողին, կ'խոստովանին ձախողած ըլլալնին։ Գաղղիական թերթերուն պէս, իրենց պատկանած կառավարութեան բէւ-ըէ՞ը չխոտրելու համար ձախողումը չեն ուրացներ։ Օրինակի համար ,Սթանտըրտ համարձակ կ'ըսէ իր Հոկտ. 3 ի Խմբագրականին մէջ. «Չինաստանի մէջ հրատարակուած անգլիական թերթեր կ'հաստատեն թէ Բեքինի դաւադրութեան յաջողութեամբ՝ մեր ազդեցութիւն և արժանապատուութիւն այն աստիճան վտանգուած, քայքայուած են որ չինացի Մայր-Կայսրուհին վար առնելով միայն կարելի է վերահաստատել մեր պատիւ։ Այսպէս թէ այնպէս, սա ստոյգ է որ վերջին փոփոխութիւններէն մեքնայնքան կորուսած ենք որքան շահած են ուրիշներ։ Վերջին ժամանակներս մեր համարձակ գործողութեան, ինքզինքնիս ցոյց տալերնուս բոլոր օգտակար արդիւնքները մէկ հարուածով փճացան ըլլալ։ Ռուսիա անգամ մ'եւս գերակշիռ տէր է կացութեան Բեքինի մէջ։ Ահա՛ վերահաստատուեցաւ այն Լի-Հունկ-Չանկ որ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Անգլիոյ է՛ն յամառ թշնամին է, և որուն անկումը մեր դիւանագիտութեան իբրեւ միակ յաղթանակն ողջունած էինք։ Անգլիոյ կողմը բռնող բարձր պաշտօնատարք մահուամբ պատժուեցան, բանտարկուեցան, ... Չունկ-Լի-Եամէնի [արտաքին գործոց խորհրդին] մէկ հականգլիական անդամն, որ Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնորի [Կ. Պոլսոյ արդի դեսպանին և այն ատեն Բեքինի դեսպանին] պահանջումովը պաշտօնանկ եղած էր, վերահաստատուեցաւ իր առջի պաշտօնին մէջ։»

Բեքինի յեղաշրջումը Մայր-Կայսրուհին երիտասարդ վեհապետին տեղը բռնելովը չմնացաւ։ Այդ կարեւոր փոփոխման հետեւանքով, Բեքինի մէջ իսկ խռովութիւններ ծագեցան Եւրոպացիներուն դէմ, եւ այս խռովութիւնք շուտով արձագանգ գտան Տէրութեան ուրիշ կողմերը։ Բեքինի ռուսական դեսպանատունն ինքզինք պաշտպանելու համար Բորդ-Արթուրէ խաղաղներու գումարտակ մը բերել տուաւ։ Անգլ. դեսպանատունն իր մրցակցէն ետ չմնալու համար ծովային զինուորներու գումարտակ մը բերել տուաւ Վէյ-Հայ-Վէյէ։ Լուր ելաւ թէ ռուսական բանակ մը Բորդ-Արթուրէ Բեքինի վրայ կ'քալէ։ Անոր առաջքը կտրելու համար, անգլ. ծովակալն իր զրահաւորներէ մի քանին բերաւ չորեց Թաքուի բերդերուն առջեւ, որք կ'պաշտպանեն մուտքն այն Բէյհօ գետին որոյ վրայ կառուցուած է Բեքին։ Բեքինի մէջ խռովեալ ամբոխը քարկոծեց Եւրոպացիներ ու Ամերիկացիներ։ Անգլ. դեսպանատան պաշտօնեայ մը ծեծ կերաւ։ Ամերիկացի միսիոնարները քարկոծուեցան։ Ամերիկեան դեսպանատան չինացի քարտուղարի մը կողը ծակեցին։ Գաւառներու մէջ Միսիոնարներուն դէմ հալածանքը վերսկսաւ։ Բիւո-Չէուի մէջ կաթոլիկ երկու միսիոնարներուն սպանումն ինչ հետեւանք ունեցաւ Չինու վրայ, չեն յիշեր Բեքինի մէջ։

Ո՞վ է այս խռովութիւններու գրգռողը։—Դժուար չէ կռահել։ Բայց Անգլիա մինչեւ վերջը թող պիտի տա՞յ որ Ռուսիա իր ուզածն ընէ Բեքինի մէջ։—Այս ալ մտաւոր ապագայի խնդիր մ'է. զի գործերն ա՛յնքան տաք երեւոյթ ունին հոն որ շատ չանցած կ'երեւի թէ վճռական դէպքեր տեղի պիտի ունենան Ծայրագոյն Արեւելքի կողմը,—եթէ արդէն պատահածներն ալ մինչեւ աստիճան մը վճռական չհամարուին։ Ուշադրաւ նշան մ'է սակայն որ չինական արդի Վարչութիւնն այն աստիճան գրգռուած է Անգլիոյ դէմ, որ երբ անգլիասէր նախարար Թանկ-Եու-Մէյ պաշտօնանկեցաւ անգլիական առեւտրական շոգենաւ մը, Չինացիք փորձեցին այն տեղէն դուրս հանել զինք։ Երբ Պոնավանդիւռ անգլիական յածաւորակն ընկերակցեցաւ առեւտրական շոգենաւուն, որպէս զի Չինացիք չփորձեն զարնել զայն, հորիզոնին վրայ երեւցան չինական երկու մարտանաւք, որք անպատճառ կ'ուզէին կեցնել անգլ. շոգենաւն։ Հարկ եղաւ որ անգլ. յածաւորակը կռուի պատրաստութիւն տեսնէ և իր պատերազմական դրօշը պարզէ, որպէս զի Չինացիք՝ յիշելով որ տակաւին չեն կրնար ծովու վրայ կռուիլ Անգլիոյ հետ, ետ դառնան, և փախստականն ալ Հոնկ-Քոնկ հասնելով ազատեցաւ։

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ

Վիեննայի Բժշկ. Համալսարանէն

ԱԱՆԿԱԲԱՐԶ. ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տզրոց և Ներքին հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ. Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Բիբլոս փողոց, Թիւ 28։ Կ'ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչեւ ժամ 4½(Ը.Ե.)։ Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ։ 12—9

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պատրիարքարան չիջաւ, և իր տունն զբաղեցաւ։

—Տնտեսական Խորհուրդը չգումարուեցաւ, անդամոց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ։

— Դատաստանական Խորհուրդը գումարեցաւ երէկ Պատրիարքարանի Փոխանորդարանին մէջ, դեր-Նախագահութեամբ Արիստակէս քհնյ. Ճիզմէճեանի, և զբաղեցաւ ամուսնական խնդրոց կարգադրութեամբ։

—Պիլէճիկի Վարչութիւնը տեղւոյն Գաւառ. Ժողովոյ պակասեալ 9 անդամոց տեղ նորոգ ընտրութիւն կատարած ու Պատրիարքարան տեղեկագրած է, վաւերացումը խնդրելով։

—Բզիի Վարչութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէն արտօնութիւն տալ, որպէս զի գաւառին առաջն. փոխանորդ Խաչատուրեան Արիստակէս Վ.ի վարդապետական խաչ և Ծայրագոյն իշխանութիւն տրուի, ի վարձատրութիւն իր բարւոք պաշտօնավարութեան։

—Խարբերդի առաջնորդ Պետրոս Ծ. Վ. իր վիճակին գիւղօրէից և գաւառակներու եկեղեցեաց համար Ս. Միւռոն խնդրած է։

—Կարնոյ Որբանոցին մէջ մինչեւ Սեպտ. 1 պատսպարեալ որբոց թիւն է 29, որոց 4ն առնուած են Կարնոյ վիճակէն, 18ը Բաբերդէ, 5ը Դերջանի, 1ը Խնուսի, և 1ն ալ Մուշի վիճակէն։ Հոգաբարձութիւնը կ'աշխատի որբոց թիւը 40ի բարձրացնել։

—Տփղիսէ կ'գրեն թէ ... Արծրունի մեռեր է ի Հօէնհօֆէն ի Գերմանիա։ Կ'դասախօսէր հանքաբանութիւն Ախէնի (Էքս-լա-Շարէլ) մէջ։ Գերման Համալսարաններէ Բրոֆէսորի կամ ուսուցչապետի աստիճան ունէր։ Հեղինակութիւններ ալ ունի հանքաբանական խնդրոց վրայ։ Եղբայրն էր հանգուցեալ Գր. Արծրունիի, բայց այնպէս լուրջ և գիտուն մարդ։ Մարմինը զմռսուելով Տփղիս փոխադրուած է։

—Տփղիսէ կ'գրեն նաեւ թէ հոն ի Տէր հանգեր է տեղւոյն Հայոց Կուսանաց վանքի մայրապետ Կատարինէ Արղութեան Երկայնաբազուկ, 70 տարեկան հասակի մէջ։ Երկար ատեն վարած է նոյն վանքն։ 1876 են Գէորգ Կաթողիկոսէ հաստատուած էր նոյն պաշտօնին մէջ։ Աւելորդ է ըսել թէ կ'պատկանէր Ռուսահայոց է՛ն ազնուական գերդաստաններէն մէկուն։ Մեծահարուստ էր իր բարեգործութեամբ, առաքինութեամբ և կրօնասիրութեամբ։

—Ուսումնական Խորհուրդն իր երեկի նստին մէջ, ատենապետութեամբ Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ի, ուշադրութեամբ առնելով շրջանաւարտից քննիչ Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն, նմանակեց այն աշակերտներ ու աշակերտուհիներ որք տարրական նախակրթութեան շրջանաւարտի վկայականի արժանի ընդունուած են, և որոց անուններն ի մօտոյ հրապարակաւ ծանուցանել որոշուեցաւ։ Սոյն շրջանաւարտք, թուով 39, պիտի ստանան վկայականներն առաջիկայ Հոկտ. 18ին, կիւրակէ, Հանդիսաւոր Նիստի մէջ, որ տեղի պիտի ունենայ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, Մայր-Եկեղեցին։— Գրենական Յանձնաժողովն իր երկամեայ պաշտօնավարութեան գրաւոր համարատուութիւնն ներկայացուցած լինելով, յանձնուեցաւ խորհրդոյ անդամներէն Աւետիսեան Բարսեղ էֆ.ի։—Կրթական Տեսուչին կողմէ ներկայացեալ տեղեկագրէ մը լսելով որ կարգ մը Ազգ. վարժարանաց մէջ հայերէն լեզուն շաբաթն հազիւ երեք ժամ կ'աւանդուի, որոշեց սախպողապէս հրահանգ տալ Խնամակալ մարմնոց, որպէս զի ըստ տրամադրութեան կազմ. կանոնագրի, օրական մէկ ժամ նուիրուի մայրենի լեզուի։

—Յառաջիկայ կիւրակէ օր 27 Սեպտեմբեր Գեր. Տ. Եզնիկ Արքեպիսկ. Ապահունի հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի Սուրբ Եկեղեցւոջ գիւղիս ի հանգիստ հոգւոյ ննջեցելոց Պետրոս էֆ. Բիւզիւկ Ցախրեանի, և կատարել երկու քահանայական ձեռնադրութիւն։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Զ. Փափազեան — Գ. Մաթոսեան

Մաքրիգիւղ, 26 Սեպտ. 98

—Այսօրուան Էքսբրէսով Պիզայէ Կ. Պոլիս դարձաւ Տքդ. Խամէրեան, ծանօթ ակնաբոյժը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ Եկեղեցւոյ վաղփէն Բերա, Ասմալը Մէսճիտ Թաղ՝ Մեծ-փողոց Թիւ 296, 298, 300, կրկին 300, 302, 304, 306, 308 այրած խանութներու հողերուն, Թիւ310 քարուկիր խանութին և Ցունաց Բանսիա եկեղեցւոյ կողմը Թիւ 1, 3, 5, հողերուն 48էն մէկ բաժինը մահլիլ մնացած ըլլալով աճուրդի դրուած էր։

Սոյն աճուրդին պայմանաժամը պիտի լրանայ յառաջիկայ Հոկտ. ամսոյ 16 Ուրբ. օր ժամ 9ին (Ը. Թ.). աճուրդի գնոյն վրայ 100ին 5 աւելցնելով գնել փափաքողները պարտին մինչեւ վերոյիշեալ թուականը ներկայանալ յիշեալ եկեղեցւոյ Խնամակալութեան։ 6—6

Ղալաթիա, 17 Սեպտ. 98.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, միջօրէին, կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց և Ուրբաթու աղօթքը մատուցանելէ յետոյ, կայս. Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր թափորով։

Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, հանդէսին ներկայ գտնուող օսմ. զօրքերը, կայս. հրամանաւ, չերք զօրահանդէս մը կատարեցին Մալթա Քէօշկին առջեւ, ուրկից Ն. Կայս. Վեհափառութիւն դիտեց Խալիլ Ակեպ փաշայի և անոր եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի փաշայի հետ։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին անգլ. դեսպան Սըր Ն. Օ'Քոնոր իր տիկնոջ հետ, գերմանական, հոլանտական և սպանիական դեսպանները, պէլճիական գործակատարն, և այլ բարձրաստիճան օտարազգիներ, որոնց մէջ ոմանք արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.—Արդէն ծանուցած էինք թէ մանր դրամոց պակասութեան երեսէն՝ ժողովրդեան կրած տարապայման նեղութիւնն ուշադրութիւն գրաւած էր բարձրագոյն շրջանակաց մէջ։ Կ'լսենք թէ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, Օսմ. Կայս. Պանքին յանձնարարուած է 50.000 ոսկւոյ արժողութեամբ մանր դրամ կտրել արքունի փողերանոցին մէջ։ Այս մանր դրամներ 5 և 10 փարանոց պիտի ըլլան՝ արծաթախառն պղինձէ շինուած։

ԱՄԱՐՈՒ նցաին քարափանց շինութեան ծախուց նպաստ մ'ըլլալու համար, Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, Սամսոն կղզին ներածուած եւ անկէ արտածուած ապրանքներէն 1% բաժնեկ մաքսատուրք մը պիտի առնուի։

ԵՄԷՆԻ ընդարձակ ծովեզերքին հսկողութիւնն ապահովելու համար, արդէն որոշուած էր ցամաքին վրայ պահականոցներ շինել պէտք եղած տեղերը։ Սակայն կայս. Կառավարութիւնը նկատելով որ Եմէնի նաւահանգին Կարմիր ծովու եզերքէն՝ ... և ... նաւեր կ'ներմուծեն, որոնց ծովուն շատ անգամ, որոշեց ծովու կողմէ ևս խիստ հսկողութեան տակ առնել այդ նաւահանգը, քանի մը պահպանակ ... ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ հրամանաւ երէկ Եըլտըզի պալատան պարտէզին մէջ կոչունք մը տրուեցաւ Խալիլ Ակեպ փաշային, Մաճառաց ... հրամանատարին և նաւապետներուն։ Ասոնք ... Լէւանտաղյան շոգենաւով մայրաքաղաքս հասնող անգլիացի զբօսաշրջիկներէն ոմանք ևս հրաւիրուած էին։

ՍԹՈՒԲՀՈԼՄԻ Օսմ. դեսպան Չօր. Շէրիֆ փաշա, անցեալ ՇԲ. օր, Շուէտ և Նորվեկիոյ Օսկար թագաւորին ներկայանալու պատիւ ունեցեր, և անոր իր ընդունելութեամբ պատուասիրուեր է։

ԴԱՆԻՈՅ Թագաւորը, Լուիզ թագուհւոյն մահուան պատճառաւ, ներկայացուցիչ պիտի չունենայ Երուսաղէմի բողոքական տաճարին օծման հանդէսին մէջ։

ԿԱՅՍ. ԹԻԿՆԱՊԱՀ հազարապետ Թեֆիք պէյ յատուկ պաշտօնով Եափա ուղեւորեցաւ երէկ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Կայս. կառավարութիւնն, որ խղճմտօրէն կատարած է հաշտութեան դաշնագրին պայմանները, ծանուցագիր մ'ուղղեց Հելլէն կառավարութեան, զանգատելով թէ Յունաստան նոյն խղճմտութեամբ չէ բռնած և գոհացում չէ տուած Բ. Դրան գանգատներուն, այս դաշնագրին բանաքաղման մասին։ Բ. Դրան ծանուցագիրը կ'պնդէ մանաւանդ սա իրողութեան վրայ թէ, թէպէտ երկու կառավարութիւնք, Ռուսիոյ կայսեր յանձնարարութեան համաձայն, ընդունած և ստորագրած էին ընդհանուր ներում շնորհելու պայմանը իրենց հպատակաց վերջին պատերազմին առթիւ, սակայն Հելլէն կառավարութիւնը չէ կատարած այս յանձնառութիւն, և որ և է համեմատ ... դաշնագրին ստորագրութենէն ի վեր, մինչ Օսմ. կառավարութիւնն այս մասին պաշտօնական գրեթէ կուցաւ մ'ըրած և գործադրած է նոյն պայմանը։ (Մոնիդէօռ)

ՕՍՄ. ԹՆԴԱՆՕԹԻ.— Սպարապետութիւնն ու Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնն որոշած են Եւրոպայէ գնել կանոնաւոր մեծութեամբ քանի մը թնդանօթ, ամենքն ալ վերջին նորագոյն դրութեամբ։ Այս թնդանօթք իբրեւ տիպար պիտի ծառայեն կայսերական ձուլարաններուն, նմանօրինակ թնդանօթներ շինելու համար։

ԷՆՎԷՐ ՓԱՇԱ, որ կայս. կառավարութեան կողմէ Ամերիկա ղրկուած էր սպանէլ-ամերիկեան պատերազմի գործողութեանց հետեւելու, ... դարձած է մայրաքաղաքս։ Էնվէր փաշա մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստած է ծովային և ցամաքային գործողութեանց վրայ, և գլխաւորաբար կ'պնդէ մարտանաւերու զրահագինութեան վրայ, յանձնարարելով մարտանաւերը զինել պատերազմական հզօրագոյն հրանօթներով։

ԿԱՅՍ. ԼԻՍԷԻ Նախնական դասաբաններուն թոշակաւոր ու անթոշակ աշակերտաց թիւն այս տարի օր ըստ օրէ աւելնալուն պատճառաւ, վարժարանին ներքին կանոնադրին համաձայն, որոշուած է յաւելուածական դասարաններ աւելցնել, որոց համար ամսական 3000 ղրշ.ի ծախք մը պիտի ըլլայ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ մէջ կառուցուած բողոքական տաճարին օծման և բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար, գերման կառավարութեան հրաւէրով, Հոլանտայի բողոքական եկեղեցւոյ Սինոդն որոշած է երեք ներկայացուցիչ ղրկել Երուսաղէմ։

—Երուսաղէմի կրօնական շէնքերու նորոգութիւնը փութացնելու համար, հեռագրական հրամաններ տրուեցան տեղական իշխանութեանց։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ անօրէն Համտի պէյի խնդրանօք, Գոնիայի կուսակալութիւնն յատուկ յանձնաժողով մը կազմած է, նոյն նահանգին մէջ գտնուած հնաւանական թանկագին հնութիւններն հաւաքելու և կորուստէ պահպանելու համար։ Յանձնաժողովը ... հնութիւններն ալ հաւաքել, որպէս կարեւորները կայս. Թանգարանը պիտի ղրկուին, և մնացեալը Գոնիայի Իտատիէ վարժարանին մէջ պիտի պահուի իբրեւ կայս. Թանգարանին մէկ մասնաճիւղը։

ԿԵՑՎԷԻ գաւառակին նախորդ թաղապետական բժիշկ Յակոբ էֆ. Տրամայի գաւառին թաղապետական բժիշկ անուանեցաւ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպանատան թարգմաններէն մին, նախընթաց օրն Ցունաց Պատրիարքին այցելութիւն տալով, Օրթոտոքս եկեղեցւոյ վերաբերեալ խնդրոյ մը վրայ խորհրդակցեցաւ։

ՍԱՐԱՅ-ՊՈՒՐՆՈՒՅԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ.— Գերման ուսուցիչ Տքդ. Ռիտըրի առաջարկութեամբ, կայս. կառավարութիւնը Պերլինի մէջ վարձած է երեք հիւանդապահ քոյրեր՝ Սարայ-Պուրնուի հիւանդանոցին համար, ուր ի մօտոյ պիտի կատարուի Տքդ. Ռիտըրի վիրաբուժական դարմանատան բացումը։ Ցայտնի է թէ զինուորական բժշկական վարժարանին ուսանողք այս դարմանատան մէջ պիտի կատարելագործեն իրենց ուսումը։ Վեհ. Սուլթանին փափաքանօք, այս դարմանատունն ամէն կատարելութեամբ օժտուած պիտի ըլլայ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներուն վրայ բամպակի գինն ինկած և շաքարի գինը բարձրացած է։

ԿՐԵՏԷ. — Թէքքէի գաւառակին զանազան նաւամատոյցներէն մեծաքանակ ... բեռնէ, տեղւոյն խաղաղ ժողովրդեան համար։

ԿԱՅՍ. ՀՐԱՄԱՆԱՒ, 50.000 ոսկի յատկացուեցաւ Բարիզի յառաջիկայ Արուեստահանդէսին մէջ օսմ. բաժնին կազմակերպման ծախուց համար։

ՕՍՄ. ԶԻՆՈՒՈՐԱՑ համար պատրաստուած նոր համազգեստներէն 30 հազար ձեռք հագուստ, յատուկ պաշտօնէից ձեռամբ, երէկ Պէրութ ղրկուեցաւ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ և Իզզէտիէ զբօսանաւերու օսլայից ու նաւաստիներուն նոր համազգեստներ բաշխուեցան նախընթաց օրը։

ՔԷՍԷՆՏԻՐԷԻ մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ աւազակախմբի մը և օսմ. զօրաց միջեւ։ Աւազակներէն մին՝ Եորկի՝ վիրաւորուեցաւ, բայց կրցաւ իր ընկերներուն հետ փախչիլ։ Ուրիշ մը, որ վիրաւորուած էր, ձերբակալուեցաւ, բայց յետոյ փորձելով փախչիլ, սպաննուեցաւ։

ՃՕՏԷՑՏԱՑԷՒ առջեւ քարափ մը և քարուկիր նաւամատոյց մը պիտի կառուցուի, որոց շինութիւնն յանձնուած է Ֆրանսացի ճարտարապետ Մ. Լաքուրի, 15.000 ոսկւոյ փոխարէն։

ՔԻՒՄԻՒԼՃԻՆԷԻ կառավարական պաշտօնատան բակին մէջ, ստորկան զինուորաց յատուկ զօրանոց մը պիտի կառուցուի, որոյ ծախքը 94215 ղրշ. գնահատուած և կայս. Իրատէով արտօնուած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ և Ցունաստանի միջեւ գծուած նոր սահմանագլխին վերաբերեալ յատակագիրն, ըստ սովորութեան, մէկ կողմը թուրքերէն և միւս կողմը ֆրանսերէն պիտի ստորագրուի արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Կայսեր յառաջիկայ ուղեւորութեան առթիւ, Պերլինի մէջ վարձուած երեք խոհարար այսօր ռումանական կարով Ա. ... մայրաքաղաքս կ'սպասուին։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ ... ները մեծաքանակ ... որսալով, երկու ... նաւով Պոլիս ղրկած էին անցեալ շաբթու։ Սակայն օդին հանդարտութեան և հովին պակասութեան պատճառաւ, նաւակն ի դուր ծովուն վրայ դեգերելէ վերջ, պարտաւորուեր են ծովը թափել իրենց բեռն, որ ապականած էր հոտիլ։

ՍԷՐ-ՍԷՃՃԱՏՃԷԻ Իզզէթ պէյ, երէկ Սիւլէյմանիէի Մէտրէսէին ուսանողներուն հաց, միս և դրամական նուէրներ բաշխեց Վեհ. Սուլթանին կողմէ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նաւահանգիստը գտնուող օսմ. նաւատորմէն Օրխանիէ զրահաւորը Պէրութ, և Նէճմի Շէվքէթ զրահաւորն ալ Եափա երթալու հրաման ստացան և անմիջապէս ճամբայ ելան։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան, իր Ա. Թարգման Յովհաննէս Խանի հետ, նախընթաց օրը Պէյլէրպէյ երթալով բարի գալուստ մաղթած էր Խալիլ Ակեպ փաշայի։

ԱԴՐ. ՊՈԼՍՈՅ Նահանգին մէջ, այս տարի, ցորենի հունձքը նախորդ տարւան բերքին կիսուն չափ եղած է, որով կակուղ ցորենին գինը 27 ղշ.ի, և կարծր ցորենին գինը 32 ղշ.ի բարձրացեր է։

ՊԷՕՅԻՒՔՏԷՐԷԻ հրկիզելոց նպաստելու նպատակաւ, ռուսական դեսպան Մ. Զինովիէվի նախագահութեան տակ կազմուած Նպաստամատոյց Յանձնաժողովը յարդ յաջողած է 2500 ոսկիէն աւելի հաւաքել։ Յանձնաժողովն իր վերջին գումարման մէջ որոշած է 72 տուն կառուցանել չքաւորներուն համար, քանի մը կարօտ ընտանիքներու ալ 4-ական ոսկի բաշխել և հրկիզեալ արհեստաւորներուն պէտք ունեցած գործիքները գնել։

ՍԱՊԱՀ լրագիրն, իր այս ուրբաթուով, կ'ծանուցանէ թէ արտօնատէր Միհրան էֆ. Նորթհ Պրիթիշ Ապահովագրական ընկերութեան գործակալ Սերոբեան Գառնիկ էֆ.ի դէմ պաշտօնական Ասեանին առջեւ բացած պատւոյ դատէն ետ կեցած է՝ Գառնիկ էֆ.ի աղաչանաց և քանի մը պատուաւոր անձանց միջնորդութեան վրայ զիջանելով։

ՏՕՔԹ. ՋԱՄՊԱՔՕ փաշա երէկ Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ։

ԴԻԱԿ ՄԸ գտնուեցաւ նախընթաց օրը Եադ-գափանի առջեւէն, և քննութեամբ հասկցուեցաւ թէ քանի օր առաջ իր մակոյկէն դիպուածով ծովը իյնող Հասանհանուն նաւավարին մարմինն էր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ծովային Նախարարութեան Քոդլին պաշտօնաթերթն հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ ռազմական նաւատորմին ներկայ վիճակին վրայ. Խաղաղական ովկիանոսի նաւաբաժինը.— Րոսիա, Քորնիլոֆ և Ծմիրագ Ազովա առաջնակարգ յածաւորակները. Զապիաքա Բ. կարգի յածաւորակն և ասոնցմէ զատ Վզատնիք Թորփիլ յածաւորակն և Սիլաչ փոխադրանաւը Բորդ Արթուր կ'գտնուին։ Վլատիմիր Մոնոմաք առաջնակարգ յածաւորակը Դա-Լիէն-Վան կ'գտնուի ։ Կրէմլապչի թնդանօթակիրը Նակազաքի կ'գտնուի. Սիւուչ թնդանօթակիրն ի Չէմուլբօ, Սիսոյի Վէլիքի մարտանաւը, Րուրիք և Տմիտրի Տոնսքոյ առաջնակարգ յածաւորակները, ... թակիրները կ'գտնուին Վլատիվոստոքի նաւահանգիստն, և Քորէյէճ թնդանօթակիրն իբրեւ պահակ կ'մնայ Հիւսիս-արեւելեան Սիպերիոյ ծովափանց մօտերը։ Միջերկրականի նաւատորմը կ'բաղկանայ Իմբէրադոր Ալէքսանդր Բ. առաջնակարգ մարտանաւէն, Բոսադնիք թորփիլ-յածաւորակէն և Թիւ 119 թորփիլանաւէն որ Սուտայի ծովախորշը կ'գտնուին։ Կրոզեաշչի թնդանօթակիրէն, Տոնէճ թնդանօթակրէն և Թիւ 120 թորփիլանաւէն որ Կրետէի ջուրերը կ'գտնուին։ Ատլանտեան Ովկիանոսի նաւախումբը կ'պարունակէ Ձլիթի Բ. կարգի յածաւորակն, որ կ'գտնուի Պրէստ, և Խրաբրի զրահակիր մարտանաւն, որ խարսխած է ի Բիրէօս։

ՊԵՐԼԻՆԻ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ընկերութեան ցուցահանդէսն, որ կ'գտնուի Գերմանիոյ կայսրուհւոյն հովանաւորութեան տակ, անցեալ ՇԲ. օր բացուեցաւ։ Բացման հանդէսին ներկայ էին չորս նախարարներ։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊ.—Զուիցերիոյ և Իտալիոյ սահմանագլխուն վրայ երկու իտալացի պահակներ ձերբակալուեցան, որք զուիցերիական հողն անցնելով գրաւած էին Զուիցերիոյ մաքսային պաշտօնէից յատկացուած փոքրիկ շէնք մը Սփլիկօ ... աւանին մօտ։ Իտալացիք ա՛յն ատեն միայն անձնատուր եղան զուիցերիացի պահակներուն, երբ այս վերջինք իրենց ... քաշեցին։

ՀՌՈՄԷ կ'ծանուցուի թէ անիշխանականաց դէմ գումարուելիք միջազգային Համաժողովն հաւանական է որ Նոյեմբեր կամ Դեկտեմբեր ամիսներուն Վիեննայի մէջ տեղի ունենայ։

ԶՕՐ. ՐԻՈՍ, Վիզայաս կղզիներու կառավարիչը, Մատրիտ կ'հեռագրէ թէ Լուզոն կղզիներէն ելած և Անտիկուա ցամաք ելած ապստամբներու արշաւախումբին յաղթած ու ցրուած է։ Սպանիական ջոկատը Պուգազոն քաղաքն առած և թշնամին փախչելու ստիպած է, 27 հոգի մեռած, 2 թնդանօթ և բազմաթիւ հրացաններ ձգելով. Վիզայաս կղզիներուն բնակիչք ապստամբներուն չմիացան։—Ապստամբք նմանապէս Իպալաո քաղաքին մօտերը ցամաք ելնել փորձեցին, բայց սպանիացի կամաւոր զինուորներէն ետ մղուեցան, 31 հոգի մեռած և շատ մը վիրաւորներ վրայ տալէ վերջ։ Վիզայաս կղզիներու ուրիշ մասերուն մէջ անդորրութիւնը խանգարուած չէ և խաղաղութիւն կ'տիրէ։

ԶՕՐ. ՎԷՅԼԷՐ, որ այս պահուս Մայորք կղզիներու մայրաքաղաքը Լաս-Բալմաս կ'գտնուի, սպանիական լրագրի մը թղթակցին յայտարարած է թէ Բոլավիէյա Մարէշալին քաղաքական ծրագրին կուսակից է։

ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՐ սպանեւամերիկեան յանձնաժողովին անդամներն ընդունեց։ Ծերակուտական Մօնդէրօ, յանուն սպանիական Տէրութեան, իսկ Ամերիկայի նախորդ արտաքին գործոց նախարար Տէյ, ի դիմաց Մ. Նահանգաց, շնորհակալութիւն յայտնած են ֆրանսական պետական մարդոց, պատերազմի ատեն երկու կողման համար ալ մատուցած ծառայութեան և կատարած դերերնուն համար։ Նախագահ Ֆէլիքս Ֆօռ մասնաւոր ընելով ֆրանսական հանրապետութեան խաղաղասիրական ոգին, յայտարարեց և մաղթեց որ յանձնաժողովին աշխատութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ պսակուին։ Ամերիկացիներէն ոմանք ըսաւ թէ մտադիր է այս առթիւ Մաքքինլի Նախագահին ուշադրութիւնն հրաւիրել երկու մեծ հանրապետութեանց մէջ գոյութիւն ունեցող բարեկամական կապերուն վրայ, որ միշտ տեւական մնացած են. և ինչպէս որ Ամերիկայի մէջ Լաֆայէթի անունը մեծ յարգանօք կը յիշուի, նմանապէս Ֆրանսայի մէջ Վաշինկթընի անունը պատուով կ'արտասանուի և մոռցուած չէ։

ԶԻՆՈՒ ԶԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ.— Բեզերպայա լիի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագրին թղթակիցն իր թերթին կ'հեռագրէ թէ Ռուսիա զինաթափութեան առաջարկին համար գումարուելիք Դիւանագիտ. խորհրդին պաշտօնապէս միայն այն Պետութիւններն հրաւիրած է, որք մասնաւոր հողային ստացուածքներ ունին։ Այս հաշուով Պապին հրաւէր ղրկած չէ։

ԼՈՒԲԷՆԻԻ իրը Ալգոլիկոյ Ճիովաննի Ճիֆօ իտալացին Պասէլի մէջ ձերբակալուած և ուղղակի Ժընէվ տարուելով, հարցաքննիչ դատաւորին տրամադրութեան ներքև դրուած է։

ՄԻԼԱՆԷ կ'հեռագրեն թէ բազմամեայ երաշտութենէ վերջ, հեղեղանման անձրեւներ սկսած են գալ Վերին եւ Միջին Իտալիոյ մէջ, ահագին վնասներ պատճառելով։ Ընդարձակ դաշտեր ջրոյ մէջ կ'գտնուին։

ԲՐՈՖ. ՎԻՐԽՈՎ կիրակի օր Լոնտոնի Չէյրինկ-Քրոս Հիւանդանոցին մեծ սրահին մէջ բանախօսեց բժշկութեան և վիրաբուժութեան վերջերս կատարած գիտական յառաջդիմութեանց վրայ։ Կ'նախագահէր Լորտ Լիսթըր։ Ներկայ էին բազմաթիւ առաջնակարգ ուսուցիչներ։

ՔԻԼԻԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԴԻՆԻ Բարիզի դեսպանք խորհրդակցեցան ռակախ քանի մը խնդրոց վրայ, բայց չկրցան համաձայնիլ սահմանակից Աւգասանա գաւառին վրայ։ Արժանդին կ'մերժէ Քիլիի չորս առաջարկութիւնները, Խնդիրը ծանր երեւոյթ մը պիտի առնէ երկու կառավարութեանց միջեւ։

ՇՏՈՒՏԿԱՐՏԻ ընկերվարական համաժողովին ներկայ էին 250 պատուիրակներ։ Նորընտիր երեսփոխան մը Մ. Քլոս բարի գալուստ մաղթեց պատուիրակներուն. պատմեց Վիւրդէմպերկի ընկերվարական կուսակցութեան կռիւներն ու յաջողութիւնները, ցոյց տալով 1868էն ի վեր նոյն կուսակցութեան յառաջդիմութիւնը Գերմանիոյ մէջ։ Նոյն մտօք խօսեցան նաև Մ. Լիպքնէխդ, զուիցերիացի պատուիրակ Մ. Կրայլիխ։ Համաժողովին աշխատութիւնք կ'շարունակուին։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ իր որդւոյն Հէրպերդ Պիզմարքի ամուսնութեան միջոցին, մտադիր էր մենամարտ առաջարկել Գերմանիոյ նոյն ատենուան նախարարապետ Քաբրիվի կոմսին, որ իշխանին անձնական գործերուն խառնուած էր։ Բայց Համպուրկի թերթը կ'ըսէ թէ Պիզմարք այս ծրագրէն հրաժարեցաւ, սա խորհրդածութիւններն ընելով. «Ես ալպայ եմ, գործը պիտի հանեն դատարանի մը առջեւ որուն անդամները պիտի ըլլան ծեր զօրավարներ, և ով գիտէ ի՛նչ մեկնութիւններ պիտի տրուին։» Այս ալ Պիզմարքաբանութիւն է։

ՊԱՏԷՆԻ ՄԱՔՍԻՄԻԼԻԱՆՈՍ իշխանը պիտի նշանուի ռուս մեծ-դքսուհւոյ մը հետ։ Իշխանն, 31 տարեկան, Պերլինի պահապան զօրաց սպաներէն մին է։ Այս նշանախօսութիւն Պատէնի երկրին ապագային համար մասնաւորապէս շահեկան է։ Որովհետև եթէ 13 տարիէ ի վեր ամուսնացող գահաժառանգ մեծ դուքսն անզաւակ մնայ, Պատէնի գահը կ'մնայ Մաքսիմիլիանոս իշխանին։ Եթէ այս ամուսնութիւնն ալ անզաւակ ըլլայ, հարաւային Գերմանիոյ Հոհէնցոլլէրնի կաթոլիկ տունը Պատէնի յաջորդութեան իրաւունքը կ'ստանայ, ճիշտ ինչպէս որ պիտի ըլլայ Վիւրդէմպէրկի թագաւորութեան մէջ։

ՄԻՒՆԻԽԻ թատրոնին մէջ ահագին յաջողութիւն գտաւ Ֆիլիքս Թաարերգակին ... կոչուած թատերախաղն, որ դիւրահասկնալի կերպով մը կ'ներկայացնէ Պիզմարքի կեանքն և անոր Վիլհէլմ Բ.էն շնորհազուրկ ըլլալը։ Թատերախաղին խիստ բազմաթիւ ակնարկութիւնք մեծադղորդ ծափահարութիւններով ընդունուեցան։ Աւելորդ է ըսել թէ Պիզմարք է՛ն մեծ դերը կ'կատարէ այս խաղին մէջ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՕՐԱԹԵՐԹ մը դառնապէս կ'գանգատի Բիւօ-Չէուի գերման կառավարիչ Հարեւրալեթ Բաղէն-

տալի ընթացքէն, որ գերման վաճառականութեան հետ շատ գէշ կերպով կ՚վարուի։ Թերթը կ՚պահանջէ որ այդ պաշտօնեան ետ կանչուի։

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ քանի մը գաւառներուն, մանաւանդ Չէշուանի մէջ ժամանակէ մ՚ի վեր քրիստոնեայ քարոզիչներուն դէմ սաստիկ հակառակութիւն ծագած է։ Այս հակամիսիոնարական շարժման պարագլուխն է Լու Մանձէ, որ արդէն 1886ին Թաքույի ընկի քրիստոնէից դէմ եղած յարձակման մը պատճառն, որուն պարագլուխն ինքն էր, ձերբակալուելով բանտ դրուեցաւ, բայց յաջողեցաւ փախչիլ։ Ասոր վրայ չինական իշխանութիւնք իր որդին բռնելով կախեցին։ Հիմա դարձեալ այս Լու է որ շարժման գլուխ անցած է, և վերջին լրոց նայելով, իր հետեւողաց թիւն երթալով կ՚շատնայ։

—Մայրագոյն Արեւելքի անգլիական մամուլը կ՚պահանջէ որ Անգլիա վճռական գործ մը տեսնէ Չինաստանի մէջ, Լի-Հունկ-Չանկ աքսորել տայ։ Ճապոնական մամուլն ալ կ՚պահանջէ որ Ճապոն Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգաց միանայ Չինաստանի նոր փոփոխման ընդդիմանալու համար։ Կ՚ըսուի թէ այս վերջին դէպքերուն հեղինակն է Ռուսիա, որ չուզելով յաջողցնել Իթօ մարքիզին պաշտօնն, որ էր Չինաստանի հետ զինակցութիւն մը կնքել, զանազան միջոցներ դիմեց և յաջողեցաւ։

—Բարեկարգութեանց բոլոր կուսակիցք դաժան կերպով կ՚պատժուին։ Գլխաւոր պաշտօնատանց անգլերէն գիտցող բոլոր քարտուղարք կ՚ձերբակալուին և կ՚աքսորուին, և կայսրուհւոյն յարողները պետական պաշտօններու կ՚հասնին։ Բեքինի զինուորական հրամանատար կարգուեցաւ Եունկ-Լու։

— Նիւ Եորքէն կ՚հեռագրեն թէ նաւային գործոց նախարարն հրամայեց Մանիլայի առջեւ գտնուող ամերիկեան ծովակալին որ երկու մարտանաւ ղրկէ չինական ջուրերը։ Ամերիկեան օրաթերթք այժմ կ՚ըսեն Միացեալ Նահանգները պէտք է անգլիական քաղաքականութեան աջակցին ի Բէքին։

—Ռուսական շոգենաւային և առեւտրական ընկերութեան վերաբերեալ Քորնիլոֆ շոգենաւ կառավարութեան կողմէ ամիսն 18.000 րուբլիի վարձու առնուելով, Վլատիվոստոքի և Բորթ Արթուրի մէջտեղ պիտի բանի։

—Բեքինի Պետական Բարձրագոյն Խորհրդոյն անգլ. դեսպան Սըր Քլօտ Մաքտոնալտէ կ՚պահանջէ որ փախստական Քանկ իշխանն յանձնուի չինական իշխանութեան։

—Քիաօ-Չէուի բոլոր գերման մարտանաւք Թաքու գացին։

—Սըր Քլօտ Մաքտոնալտ դեսպանատան բան մը հաղորդած չէ Չինաստանի կայսեր և Բէքինի Եւրոպացւոց դէմ յարձակմանց մասին։ Կ՚ըսուի թէ դեսպանն ալ բան մը չի գիտեր կայսեր վրայ։ Լոնտոնի չինական դեսպանն ալ կայսեր վրայ ո և է լուր առած չէ դեռ։

ՖԱՇՕՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ չուզեր տակաւին բանակցութեանց սկսիլ անգլ. կառավարութեան հետ, Մառշանի տեղեկագիրը չառած։ Հետեւաբար Ֆրանս. դրօշը կ՚ծածանի Սպիտակ Նեղոսի վրայ, և Բարիզի մամուլն ամէն բան կ՚ընէ հանրային ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար։ Զանազան յօդուածներով Վերին Նեղոսի վրայ Ֆրանսայի իրաւունքները կ՚հաստատեն։ Պերլինի Բէօրզը կարծիք կ՚յայտնէ թէ Ֆրանսական արշաւախումբը շատ ուշ հասաւ Ֆաշօտա, եւ այնքան ուժասպառ է որ բան մը չպիտի կրնայ ընել հոն, և թէ պարզապէս քաղաքական սխալ մը գործած կ՚ըլլայ Ֆրանսա, եթէ վէճ հանէ Վերին Նեղոսի այդ մասին վրայ։ Բարիզի մամուլն ալ ազդակի ուրիշ բան ըսել չի տար, եթէ ոչ Ֆրանս. կառավարութեան այդ խնդրէն քաշուիլն և Մառշանի ետ կանչուիլը։

ԼԱՆԹԷՌՆԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ քարտուղարն զՄ. Օլիվիէ ապտակելով վիրաւորող Տիկին Բոլմիէի ամուսին Մ. Բոլմիէի և Լանթէռնի մէջ անուանարկիչ յօդուածը գրող Մ. Տիւռոյի միջեւ սաստիկ մենամարտ մը տեղի ունեցաւ։ Ընտրուած զէնքն էր երկար Թուր։ Չորս յաջորդական յարձակումներ եղան։ Մ. Տիւռօ երեք անգամ վիրաւորուեցաւ ազդրէն և կողէն։ Մ. Բոլմիէի չրթունքը թեթեւապէս կտրեցաւ։ Մենամարտը քառորդ ժամ տեւեց։ Մէն մի յարձակման կ՚ուղեկցէին կռուողներուն գոռոյթն և ուժգնութիւնն։ Երկրորդ պատահման՝ Մ. Տիւռօ իր ատրէէն վէրք մ՚առաւ։ Երրորդ յարձակման Մ. Տիւռօ իր հակառակորդը վիրաւորեց չրթունքին ծայրէն, բայց միեւնոյն ատեն իր կուրծքին թեթեւ վէրք մ՚ընդունեց։ Երկու վայրկեան դադար տրուեցաւ։ Չորրորդ յարձակման՝ Մ. Տիւռօ պաշտպանողական դիրք մը միայն սկսաւ բռնել։ Ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ կ՚դիտէին կռիւը։ Մ. Բոլմիէ այս անգամ ալ ազդրէն վիրաւորեց իր հակառակորդն և այն ատեն վկաներէն Մ. Ժէռօ Ռիշառ միջամտեց։ Մենամարտողք իրարմէ բաժնուեցան առանց հաշտութեան փորձ ընելու։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷ կ՚ծանուցուի թէ կայսերական ընտանիքը Նոյմ.ի կիսուն միայն Պետերսպուրկ պիտի վերադառնայ Խրիմէն։ Նոյն միջոցին տեղի պիտի ունենայ նաև Մուրավեվ կոմսին վերադարձն, որ այժմ Եւրոպա կ՚գտնուի։

ՊԵԼԺԻՈՅ առեւտրական նախարարութիւնն 50,000 Ֆր.ի պարգեւ մը սահմանեց՝ այն հնարքին տալու համար, որ, առանց սպիտակ փոսփորի, լուցկի շինելու հնարքը պիտի գտնէ։ Արքայական հրամանաւ Յանձնաժողով մը կազմուած է, որ պիտի հսկէ այս մասին բացուած միջազգային մրցման վրայ։ Հնարիչք մրցման պիտի ընդունուին մինչեւ 1899 յունուար 1։

ԿՈՎԿԱՍ.— Միխայիլ Նիքոլայէվիչ մեծ-դուքս, երբեմն փոխարքայ Կովկասի, այս օրերս Տփղիս հասեր է գրօսական պտոյտի մը համար։ Գահաժառանգը կ՚մնայ Ապաս-Թուման։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ նաւային զինուորներու քուէարկումն սկսաւ անցեալ շաբաթ օր։ Այս տարուան նոր զինուորներուն ամբողջ թիւը պիտի ըլլայ 5043։

ՀՌՈՄԷՆ կ՚հեռագրուի թէ Դրագիմէն լիճը ծովուն միացնող ջրանցքին բացումը տեղի ունեցաւ կիրակի մեծ հանդիսաւորութեամբ։

ՌՈՒՖԻՆԻ նշանաւոր իտալացի վիպասանին արձանին բացումը տեղի ունեցաւ ի Ճենովա, ի ներկայութեան բազմաթիւ ընկերութեանց, քաղաքային իշխանութեանց եւ խուռն բազմութեան։ Բրոֆ. Բարպոնէ ճառ մը արտասանելով գովեց զՌուֆինի իբրեւ նշանաւոր հայրենասէր մը։ Ռուֆինիի ծնած քաղաքին, Դակիոյի ներկայացուցիչ Մ. Անսալտօ եւս խօսեցաւ։ Յանուն Ճենովայի քաղաքապետութեան պատասխանեց Մ. Տարասսօ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ Ի ԻՏԱԼԻԱ.— Վենետիկէ կ՚հեռագրուի թէ Իտալիոյ կառավարութիւնն, Իտալիոյ սահմանագլխէն մինչեւ Վենետիկ, երկաթուղւոյ գծին վրայ Վիլհէլմ կայսեր զինուորական պատիւներ ընելու համար, քանի մը գունդ հեծելազօրք եւ երկու կիսաբրիգատ հետեւակազօրք զետեղած է։ Վիլհէլմ կայսր, Վենետիկի մէջ, արքայական պալատան մէջ պիտի բնակի։ Ումպէրթօ թագաւորին եղբօրորդին ու 11րդ զօրաբանակին հրամանատարն իտալական սահմանագլխին վրայ պիտի ողջունեն Վիլհէլմ կայսրը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դրամատեարց խմբակ մը ռուս կառավարութենէն արտօնութիւն ստացաւ առեւտրական նաւահանգիստ մը շինելու Եւպատորիոյ [Սեւ Ծով] առջեւ։ Նոյն խմբակ կ՚աշխատի նաեւ արտօնութիւն ձեռք բերել Սէվաստոբոլ-Լոզովօ գծին Եւպատորիոյ կցելու նեղ երկաթուղիով մը, Հիւսիսային Խրիմի նաւահանգստին և Ճանքոյի միջեւ, այսինքն գրեթէ յիսուն մղոն հեռաւորութեամբ։

ՆԻԿԵՐԻ անգլեւֆրանսական սահմանագլուխը ճշդելու խառն յանձնաժողովն ի մօտոյ ճամբայ պիտի ելնէ։

ՔԷՕԼՆԻՇԷ ՑԱՅԹՈՒՆԿ կ՚հերքէ այն լուր իբր թէ Գերման կայսր հրամայած ըլլայ արտաքին գործոց նախարարին՝ քննութիւն բանալ Տրէյֆիւսի գործին մէջ Շվարձքօպէն գնդապետին ունեցած մասնակցութեան վրայ։

«Դաշնակ Ֆոլկլորեան» հիմնադիր ու Բ[illegible] Տնօրէն Ս. Էֆ. Դաւթեան որ ութ ամսէ ի վեր բացակայ էր Գործակալութեան գրասենեակէն, այսօր մայրաքաղաքս կ՚սպասուի։ Յառաջիկայ ԲՇ.էն սկսեալ ի վիճակի է անձամբ վարելու իր գործերը։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՄԱՐԷՇԱԼ ՊԼԱՆԲՕ 15 միլիոն բէջէթա եւս կ՚պահանջէ Քուպայի անմիջական պէտքերուն համար։ Ամերիկայի սպանիական հանրապետութիւններէն ոմանք կ՚առաջարկեն Անգլեան կղզեաց ջուրերը գտնուող սպանիական մարտանաւերն և ռազմանիւթերը գնել։

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ Դաշնակցային Խորհուրդն, ոստիկանութեան, դատական և արտաքին գործոց նախարարներուն տեղեկագիրներն առնելէ ետք միայն պիտի որոշէ մասնակցիլ անիշխանականաց դէմ գործելու համար գումարուելիք միջազգային դեսպանախորհրդին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Բեքինէ կ՚հեռագրուի թէ անցեալ Ուր. չինացի խուժան մը իտալական դեսպանին կնոջ վրայ յարձակեցաւ։ Մորնինկ Բոսթ ուրախութիւն յայտնելով թէ Չինաստանի մասին վերջնական որոշումներ տրուած են, կ՚գովէ Ամերիկացիներն որ յարմար ժամանակին յապաղեցին կուգան Անգլիոյ աջակցելու։

—Լոնտոնի չինական դեսպանատունը Բէքինէ հեռագիր մը ստացած է, որուն մէջ կ՚ըսուի թէ կայսեր եւ Մայր-կայսրուհիին յարաբերութիւնք սիրալիր են և կատարեալ համաձայնութիւն կայ. Լի-Հունկ-Չանկ պետական գործերու վարչութենէ հեռացած է, բայց գաղտնաբար կ՚գործէ։

—Դէյլի [illegible] մեքենայի խանգարման պատճառաւ Խաղաղական Ովկիանոս չէ կրցած մեկնիլ։

—Բայդէրին Ակուսդա գրահաւորը Թաքու հասած, և ցամաք հանած է 30 ծովային զինուոր, ապա մը հրամատարութեամբ։ Բեքինի մէջ կացութիւնն հետզհետէ կ՚ծանրանայ. Եւրոպացւոց դէմ ցոյցերը կ՚շարունակուին։

ՊԱՊՆ որոշեց որ սլաւերէն լեզուով արարողութիւնն ալ կատարուի Խրուաթիոյ և Դալմաճիայի կաթոլիկ եկեղեցեաց մէջ, ինչպէս որ տասն տարիէ ի վեր արդէն կ՚ըլլայ Սեւ լեռան եկեղեցեաց մէջ։ Սլաւք շատ ուրախ են Պապին այս որոշման վրայ։

ԱԼՊԵԱՆՑ շրջանն ընելու պատրաստուած Վէկա օդապարիկը Սիոնէն (Զուիցերիա) մեկներ է. բայց հովին ուղղութիւնը չներեց իրեն հիւսիսարեւելեան ճամբան բռնել։ Դէպ ի հիւսիս-արեւմուտք քշուեցաւ մինչեւ Իվէրտոն, յետոյ անցաւ Ժիւռա լեռնէն, ուղղուելով ի Բոնդառլիէ։ Վերջապէս 6300 մէթր վեր բարձրանալէ ետք իջաւ ի Բրօթուս, Լանկար և Տիժոնի [Ֆրանսա] միջեւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ գահաժառանգ իշխանն ի մօտոյ ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ ի Սպանիա։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Հոկտ. 14ին ներկայ պիտի ըլլայ Դանիոյ Լուիզա Թագուհւոյն յուղարկաւորութեան։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Տիկին Զօլա իր ամուսնոյն Բարիզ վերադարձած ըլլալը բոլորովին կ՚հերքէ։

—Ընդհ. դատախազ Մանօ իր տեղեկագիրը արդէն տուած է վճռաբեկ Ատենին նախագահ Լէօվին. իր եզրակացութիւնները վերաքննութեան նպաստաւոր են։

Թան [illegible] կ՚պախարակէ Սպայակոյտին, ընդդէմ Բիքառի բանած ընթացքը, և մատնանիշ ընելով ժողովրդին Բիքառի նկատմամբ տածած համակրութիւնը, կ՚ըսէ թէ «սպայակոյտն արդարութեան և լուսոյ դէմ կ՚գործէ և կանխակալ կարծիքներու գերի եղած է»։

ՏԷՅԼԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖ Գահիրէէ առնելով կ՚ծանուցանէ թէ Մառշան յայտարարած է որ իր արշաւախումբը ֆրանսական կառավարութեան բացարձակ և որոշ հրամանին վրայ կազմակերպած և Ցունիսի Ֆաշօտա հասած էր։

ՍՈՒՏԱՆԷ Գահիրէ վերադարձող զինուորաց մէջ հիւանդութիւնը և մահերը կ՚շատնան։

ՄԱԹԸՆ կ՚յայտարարէ որ եթէ Անգլիա Ֆաշօտայի մասին չուզէ բանակցիլ, առարկելով թէ Սուտան արդէն գրաւուած է, ֆրանսական կառավարութիւնն երբեք ետ չպիտի կանչէ զՄառշան։

ՏԷՅԼԻ ՄԷՅԼ կ՚յայտարարէ թէ Թրանսվալի Երեսփ. Ժողովը որոշած է վերջերս քուէարկած զինուորական օրինագիծը շուտով գործադրել։ Այս օրինագծով Թրանսվալ և Օրանժի ազատ Պետութիւնը, փոխադարձաբար դուրսէն յարձակում եղած ժամանակ, իրարու օգնելու պարտաւոր են։ Թրանսվալի պատերազմական նախարար Զօր. Ժուպէռ յայտարարած է թէ մօտերս երկու Հանրապետութիւններն ալ դժուարին օրերու պիտի հանդիպին։ Բաց աստի, Թրանսվալի հիւսիսային կողման բնիկներն հոգւով մարմնով պատերազմի պատրաստութիւններ կ՚տեսնեն։ Զինուորներ գիշեր ցորեկ ամբողջ պողոտաները բռնած են եւ գիշերները՝ շրջակաները կրակներ կը վառուին նախզգուշութեան համար։ Այս սպառազինութեանց պատճառն անգլեւգերման համաձայնութիւնն է Աֆրիկէի մասին։

ՍՊԱՆԻՈՅ Նախարարաց Խորհուրդը ծովային նախարարին արտօնութիւն տուաւ Ամերիկայի սպանիական հանրապետութեանց ծախել Քուպայի մէջ դեռ գտնուած պատերազմական նաւերը։ Նախարարապետ Մ. Սակաստա ծանուցած է թէ Զօր. Մէրիտի յայտարարութիւնը Փիլիպպեանց դրամական մասին, չի կրնար պաշտօնական համարուիլ, որովհետեւ հաշտութեան յանձնակատարներուն ոգւոյն կ՚հակառակի։

ԲՈՐԴՕ-ՌԻՒՊՈՅԻ ամբողջական պարպումն այս ամսոյ 12ին կ՚վերջանայ։ Հայրենիք դարձող զինուորներու համար 25 միլիոն բէջէթա ծախք պիտի ըլլայ։

—Սանդըլակոյի և Մանիլայի առջեւ սպանիական նաւատորմին ճեղքման համար բացուած քննութիւնը զինուորական Ատենի կողմէ կ՚կատարուի. Կ՚կարծուի թէ 8-10 ամիս պիտի տեւէ։

ՄԸՐՎԷՐԱ ծովակալ ցկեանս Ծերակոյտի անդամ անուանեցաւ,

ԲԱՐԻԶԻ ոստիկանութիւնը այս օրերս Բարիզէն արտաքսեց 50 օտար ծայրայեղներ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ-ՀԷՐԸԼՏԻ Ուաշինկդընի թղթակիցը կ՚յայտարարէ թէ Բարիզ գումարուած հաշտութեան ժողովին անդամ Մ. Տէյ հրահանգ ստացած է յանձնաժողովին աշխատութիւնը դադրեցնել տալ, եթէ Սպանիոյ հետ համաձայնիլն անկարելի ըլլայ։ Ասոր անմիջապէս պիտի յաջորդէ նաւային ցոյց մը։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ պատուիրակները Քուպայի անմիջական պարպումը պահանջեցին. Թէեւ սպանիացիք ասոր անկարելիութեանը վրայ պնդեցին, բայց Ամերիկացիք իրենց տրուած հրահանգին համաձայն, անդրդուելի մնացին։ Գումարումն երկու ժամ տեւեց և երկու կողմն չկրցան համաձայնիլ։

ՄԱՏՐԻՏԻ Իմփարսիալ լրագիրը կ՚ըսէ թէ Անգլիա և Ամերիկա համաձայնած են եւրոպական նաւատորմին չինական ջուրերու մէջ կատարելիք ցոյցին համար։ Անգլիա եւ Ամերիկա այս ցոյցին պիտի ընդդիմանան, եթէ եւրոպական պետութիւնք հակառակին Ամերիկացւոց Փիլիպպեանց նկատմամբ ունեցած դիտաւորութիւններուն։ Այս համաձայնութիւն մասնաւորապէս Ֆրանսայի և Ռուսիոյ դէմ ուղղուած է։

ՏԷՅԼԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖի համաձայն, Պերլինի հանրածանօթ Պառոն Էրլանկէրի Տան Թրանսվալ գտնուող ներկայացուցիչ, Տք. Քրաուս, հարաւային Աֆրիկէի Հանրապետութիւններուն հետ կ՚բանակցի 6 միլիոն անգղիական ոսկւոյ փոխառութեան համար։ Թրանսվալի Երեսփ. Ժողովը թէ այս փոխառութեան և թէ՛ Տէլակոա ծովախորշին խնդրին համար, վեց օր շարունակաբար նիստ բրած է։ Տրուած որոշումները գաղտնի կ՚պահուին։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ազգային Պանքան վերջերս Քէօսթէնձէի իր մասնաճիւղին 460,000 Փր. կ՚ղրկէր։ Նամակատան մէջ այս գումար գողցուած է պահապանին կողմէ։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 6 Հոկտ.]

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Վերջացող շաբթուս մէջ ալ գիները նշանակելի տարբերութիւններ չունեցան ոչ մեր՝ ոչ Եւր. Վաճառաններուն մէջ։ Արդէն, այս վիճակ ատենէ մ՚ի վեր կ՚շարունակէ, ինչպէս կ՚տեսնէք։

—Այսօր քիչ մը անգլ. Բոնս.ն իջած է, իսկ սպանիականը՝ թէեւ 42—37 նշանակուած՝ բայց իր կտրօնին զեղչուած գինն է այս։ Մեր Բոնս.ն ալ 5—10 անգ. երէկուընէ վար է. իսկ Երկաթ.ն գրեթէ նոյն։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ 24 ղշ. 13 փր. Բոնս.ն, եւ 108 Փր. Երկաթ.ն։

Թոյլ գործառնութիւններ։

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Բոնս. Սէաբ Դ.	Օ. Ո.	24 14
Ամէնէն բարձր գին	»	24 14½
Ամէնէն վար գին	»	24 11
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107 7/8
Ամէնէն բարձր գին	»	108 —
Ամէնէն վար գին	»	107 3/4
ԲԱՑՈՒՄ 26 Սեպտ.		
Օսմ. Բոնս. Սէաբ Դ.	Օ. Ո.	24 13½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107 7/8
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթոմ.	Օ. Ո	9 23
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 11
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 03
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	707 —
» Ժուիսանս	»	215 —
» [illegible]	»	498 —
Տէրքոսի ջրերի Ընկ.	»	304 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	463 50
ՍԹՈՒԼԱՆՑ		
Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 75
» ութ օրուան	»	2 —
Ռումէլի Երկթ. »	Փր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 փրանքնոց	ղրշ.	87 24
Անգլիական ոսկի	»	110 08
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 15
Քրիմիզ	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 33
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ թղթադրամ	Օ. Ո.	8 54
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 30
Բարիզ 3 »	Փր.	22 97½
Ֆիորին ամսուս	»	10 87½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ. 7 Հոկտ.		
Օսմ. Բոնս. Սէաբ Բ.	Ա. Ո.	47 —
» » » Գ.	»	26 —
» » » Դ. բաց.	»	22 —
» » » Դ. գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Դաւաւալս	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	101 12
Օսմ. կայս. Պանքա	»	11 81
Այտընի երկաթուղի	»	10 50
Եգիպտական միացեալ	»	109 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 75
Հելլենական 5%	»	38 50
Մոնոբոլ Հելլենական 4%	»	43 25
Ռանթ » 4%	»	31 50
Պուլղ. Փոխառ. 6% 1838	»	93 50
» Նոր » 6% 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 45
Դրամագեղչ	»	3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 7 Հոկտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112 50
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26
ԲԱՐԻԶ, 7 Հոկտ.		
Օսմ. Բոնս. Սէաբ Դ. բաց.	ղրշ.	22 40
Օսմ. Բոնս. Սէաբ Դ. գոց.	»	22 30
» » » Բ.	»	47 50
» » » Գ.	»	26 30
Օսմանիյէ	»	405 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 —
Օսմ. Ռէժի	»	291 —
Օսմ. կայս. Պանքա	»	543 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	102 27
Քրէտի Լիոնէ	»	852 —
Պանք տը Բառի	»	954 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3690 —
Իտալական Ռանթ	»	92 35
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	42 37
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 29½
Դրամագեղչ	»	2 —
ՎԻԷՆՆԱ, 7 Հոկտ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	120 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 40
Օսմ. Ռէժի	»	132 70

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ՚երեւի թէ մետաղադրամը նուազած 1,430,000, առեւտրական թուղթերը նուազած են 1,687,000 և պանքատոմսերու պահեստը նուազած է 1,970,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 44.20 առ հարիւր։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 7 Հոկտ.— Բեքինէ առնուած լուրեր կ՚ծանուցանեն թէ Չինու կացութիւնը նորէն տագնապալի երեւոյթ մը առած է, և թէ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը տակաւ կ՚աւելնայ Չինու գործերուն մէջ։

—Բարիզի սալարկներուն նորոգութեան յանձնառուք որոշեցին բանթող գործաւորները բանեցնել, որով կ՚յուսացուի թէ գործաւորաց հանգիստը ԲՇ. օր վերջ գտնէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Եթէ Թրանսվալի կառավարութիւնն հանքերուն վիճակը բարւոքէ, Էրլանկէ Պանքան Թրանսվալի նոր փոխառութիւնը պիտի երաշխաւորէ եղեր։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԷԼԿՐԱՏ, Հոկտ. 7. — Միշտ կը խօսուի Նաթալի Թագուհւոյն ի Պէլկրատ վերադարձին վրայ։ Նախարարապետ Մ. Եորկիվիչ յայտարարեց որ, եթէ Թագուհին Սերպիա վերադառնայ, հրաժարական պիտի տայ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Բոլիթիշէ Քորէսբոնտենձ կ՚հերքէ այն լուրը թէ Սերպիոյ Ալեքսանդր Թագաւորն և Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Մուրավեվ ի մօտոյ պիտի տեսակցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բաղդատէն եկած հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ Տամարալանտի ապստամբութիւնը բաւական ծանր է, բայց տասն և մէկ Գերմաններ սպաննուած ըլլալուն լուրն հաստատուած չէ։ 1200 գերման զինուոր կայ հոն։ Ապստամբութեան պատճառն է գերման կառավարութեան հրացաններու վրայ դրած տուրքը։

ԲԱՐԻԶ.—Սպանեւամերիկեան հաշտութեան յանձնաժողովը կ՚շարունակէ խորհրդակցութիւնները։ Իր աշխատութեանց ծրագրին անփոփոխ ընդունուեցաւ։

ՏՔԹ. Պ. ԻՆՃԷՃԵԱՆ

Մանկաբարձ և մանկաց կանանց և տղայոց հիւանդութեանց.

Վկայեալ Բարիզի առաջնակարգ հիւանդանոցներէն

Բարիզէ վերադարձած, հաստատուած է ի Գումգաբու Պատրիարքարանի մօտ թիւ 11, ուր հիւանդ կ՚ընդունի ամէն օր։ — Բաց ի իր մասնագիտութիւններէն կը դարմանէ նաև ներքին (կուրծքի, սրտի և ստամոքսի) հիւանդութիւններ, արտաքին և մասնաւորապէս ծննդամիզական հիւանդութիւնք, գիտական վերջին յառաջդիմութեանց համաձայն, և եւրոպական հիւանդանոցներու մէջ ի գործ դրուած նորանոր և ազդեցիկ միջոցներով։

Բշ. և Ուր. կ՚այցելէ 7-9 Սամաթիա Քրիստեան էֆ.ի դեղարանը։ Դշ. 8 10՝ Կամուրջի գլուխ Քիւչիւքեան էֆ.ի դեղարանը. իսկ ԳՇ. ձրի դարման աղքատաց։ 10—2

ԱԶԳ.—Ասլանեանի Բնախօսութեան, որ տեսակին մէջ է՛ն կատարեալ հեղինակութիւնն է ի մեզ, վերջերս դարձեալ ընդունուեցաւ Ազգ. կեդրոնական Վարժարանի դասախօսութեանց համար, որուն օրինակին անշուշտ պիտի հետեւին ազգային միւս բարձրագոյն նախակրթարաններն ալ։ Միակ կեդրոնատեղին է Պիպէռճեան Գրատունը, Պապը Ալի Ճատտէսի։ Գին՝ 15 ղրշ։ 3—3

ԻՒՆԻՕ՛Ն

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՓՈՂՈՑ [illegible] ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ » 18 »	Հատուցած փնասք » 90 »
Հատուցած փնասք » 215 »	Ապահովագրեալ գումարք » 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.

Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ [illegible]ՐՍԷՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթաքալէի Խան, Օսմ. Պանքային քով

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ԿՏՈՐՆԵՐ

ԱՆԳԼ. ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԶԱՒԵՇՏԱԹԵՐԹԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

[illegible] տղան.— Մայրիկ, կրնա՞մ խօսիլ.

Մայրը.—Ճաշի ատեն պէտք չէ որ խօսիս.

Տղան.—Է՛հ, մէկ բա՞ն մ՚ալ չեմ կրնար ըսել.

Մայրը.—Ո՛չ, տղաս, հայրդ թերթը ձեռքէ ձգելէն վերջ ազատ ես խօսելու։

Հայրն իր թերթը ծայրէ ի ծայր կարդալով լրացնելէ վերջ։

Մայրը.—Հիմա՛, տղաս, ի՞նչ պիտի ըսէիր...

Տղան.— Պիտի ըսէի միայն թէ լուացարանին ջրի ծորակը չի գոցուիր կոր... Տէրքոսն ալ պարապ կ՚վազէ կոր։

*** [illegible]

Վերակացուն.—Պզտի՛կ, երբ անառակ որդին տուն վերադարձաւ, հայրն ի՞նչ ըրաւ.

Պզտիկը.— Պարարտ հորթը մորթեց։

Վերակացուն.—Ինչո՞ւ հորթը մորթեց.

Պզտիկը.— Որովհետեւ իր անառակ որդին մորթելու կ՚վախնար։

*** [illegible]

—Ո՛հ, խորհեցէ՛ք անգամ մը թէ մարդկութիւնն հետզհետէ դէպ ընդհանուր եղբայրասիրութիւն կ՚դիմէ։ Ամէն ոք հետզհետէ պիտի ուզէ սիրել իր ընկեր-մարդը...

Խօսակիցն, որ եօթն աղջիկներու հայր մ՚է [քիչ մը սրդողելով].— Բարեկա՛մս, մարդիկ իրենց ընկեր-մարդը բաւականաչափ կ՚սիրեն արդէն. կարծեմ, ժամանակ է որ քիչ մ՚ալ իրենց ընկեր-կիները սիրեն։ Ես ալ կ՚ուզեմ այդ օրը տեսնել։

*** [illegible] Ս. Գրոց [illegible]

վերջ, վարժապետը պզտիկ աշակերտներն արտօնեց որ եթէ ո և է խնդրի մը վրայ բան մը ունին հարցնելիք, ազատ են հարցնել։ Ասոր վրայ չարաճճի պզտիկ մը.

— Վարժապե՛տ, Պէնի-Ջուկ-Ջուկներուն լարախաղաց [ճամպազ] խումբը ե՞րբ այս քաղաքը պիտի գայ։

*** Երկու Հրէայք [illegible]

Աբրահամ [ցորենի վաճառական].—Վերջին լուրերը լսեցի՞ր. ալ ինծի այնպէս կը թուի թէ Անգլօ-Սաքսոններն աշխարհիս մեծ մասը պիտի գրաւեն.

Իսահակ [պանքէր].— Ի՞նչ կ՚ըլլայ. այդ մեզ համար երբե՛ք արգելք մը չէ. մենք ալ —մեր ճարպիկութեամբը—այդ գրաւուած մասերուն տէրը կը դառնանք։

*** Իռլանտացիներու զուարճախօս ցեղ մ՚ըլլալն Անգլիոյ մէջ հանրածանօթ բան է։ Իռլանտացի քահանայ մը իր հայրենակիցին.— Բա՛թ, եկեղեցիին տանիքին վրայ պզտիկ ծակ մը բացուեր է. նորոգելու համար հանգանակութեան սկսած եմ. տեսնեմ դուն ի՞նչ պիտի տաս.

Բաթ.— Ծառայութիւնս, Տէր Հայր։

Քահանան.— Ի՞նչ ըսել կ՚ուզես. հիւսն չես որ ծառայութիւնդ մէջտեղ կ՚դնես.

Բաթ.—Չէ՛, բայց եթէ եկող կիրակի պատարագի ատեն անձրեւէ, անձրեւէն արգիլելու համար տանիքին ելնելով ծակին վրայ կ՚նստիմ։

Հաւաքեց
Մանչէսթր ԳՈՇ

ՄԻՀՐԴԱՏ Ն. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՊԱՐԵԼ

Պոլքա, պոլքա-մազուրքա, վալս, [illegible], քատրիլ, [illegible]

Ուրիշ ձեւերն 34 պատկերներով բացատրուած են

Ինքնուսոյց դրութեամբ իր տեսակին մէջ այս առաջին գիրքը կ՚ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով և մասնաւորաբար Պոլիս-Փաշա, Պարոնեան դեղարան, հեղինակին քով։ Գին 5 ղրշ։ Հասոյթէն 10%ը Գում-Գափուի չորից Թաղից Աղքատախնամին յատկացեալ է։ Հեղինակը պատրաստ է մասնաւոր դասախօսութիւն ընել փափագողներուն։ 7—3

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000 · ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532

ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 · ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700

ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Պոլսոյ Մասնաւոր Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմաններով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բացարձակապէս այն յաջորդական ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց գրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի էնլումն համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանակն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‘ՄԱՐԻԹԱՅՄ’

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջ ապրանքներն ու ցամաքամբարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈՒԹԻՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ՆԱՐԵԽՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ—ԵՈՐՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃՐԼ.

1897 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութիւնք Ը յիսուն եւ մէկ 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք Զուտ-շահոյթ (Ապահովեալներու բաժնելի) 183 900,000 ֆր.

ՄԹԻՒԱԼ ԼԱՅՖ յատկապէս յանձնելով ապահովագրութիւններ միայն կ'վճարէ թէ' ապահովագրութեան եւ թէ շահաբաժնի քոյոր արդիւնքը։

Անփոփոխ եւ Հաստատուն Քաղաքականութիւն

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԱՍԵՐ. — Ապահովագրութեան մարզեալ Ամերիկ կեանք զէկման եւ ժամանակաւոր բաժնեթղթերու Մուրհակ 5 0/0 արդիւնք։ Մուրհակ' մասնակի եւ յարաձևական վճարումներու Մուրհակ խառն' բաց կամայ ժամկէտին եւ չափ Միջազգային Մուրհակ' շահավէտ դրամագլխով եւ շահեր Զատկեր ժամուն Ցեկանք եկամուտ 10, 15, 17 եւ մինչեւ 18,39 0/0 եւ այլն։

Ընդհ. Գործակալ — Գործակալութեան վարիչ

Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — ԱԼՊԷՐԴ ՄԷՈՒՀԱՒԶԷՆ

Պոլիս, Պօղոս-Գալիաթ Իպեկճի Պէյ Խան

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ' ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթղթոց։

Ֆրանսական ու օտար պանագան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կարեններ կ'վճարէ։

Արժեթղթեր կ'պահպանէ։

Դրամ կ'ընդունի ՉԷՔԻ հաշուով։

Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։

Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։

Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։

Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։

Վաճառք կ'ընդունի թէ իբրեւ անպայման աւանդ' պարզ մթերոցչէք ստանալով եւ թէ յանձնակատարութեամբ' ի Պոլիս կամ յարատաստանման վաճառման համար։

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ին կայսեր. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.

Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »

1895 ի հասոյթք 25,000,000 »

1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ե. ՆԻԿՈՏԻՍ — Ղալաթիա, Թոփանէի փողոց (Հին Մուխտարեան թիւղը) — Ընդհ. Գործակալութեան համար ԹԷՕԴՈՐ ԲԻՏՐՈՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁԱԲԱՐ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ եւ բնակարաններ եւ անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու, Անաձնեան խան, 20, 21, 22

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆՑԱՂ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 եւ 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չենքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոթր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորեալ երաշխաւորութեան զուտ հասոյթն գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'բանի' 4,545,160,943 ֆր. Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր 1845' ապահովագրեալներու վճարուած' մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին ճշգրիտ գումարով վճարեալ շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանին Ընկերութեան եւ որոց կ'վերադառնան Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից եք, եւ կամ առնելու նէք, խիստ շահեկան է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օտարներու համար նոյնպէս ասոր մասին գիտակցութիւնները բաւական պակաս չեն։

Տնօրէնութիւն ի Պոլիս Յ. ՌՈՒ. ՀՈՒԹՕՂ ԵՒ ԸՆԿ. Ընդհ.-Գործակալներ Ա. ՉՈՒՀԱՃ ԱՆ Վէյվոտա փողոց, Վէյ... Ղալաթիա

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ

ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.

ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հալաճեան խան Գարաքէօյ, կամուրջին մօտ

ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։

Փոխատուութիւն կ'ընէ արժեթղթոց վրայ։

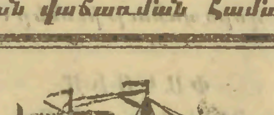

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ և Արեւելեան միջեւ քանոց շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Լիզպոնեան	10500	Ֆլավեան	3500
Աւստրիան	10500	Էֆէսիէն	3500
Բէօզերեան	10500	Բորժիըն	3000
Լոնկոպարտեան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆլորենտեան	9000	Արապիան	3500
Պոլոնեան	8000	Աթէնեան	2500
Թօսքան	8000	Անատոլեան	2500
Կաղդեան	8000	Ալպանեան	2500
Ֆրիգեան	8000	Լեւանդեան	2000
Գալլեան	3700	Մինտօ	900
Վալոնեան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամենկեան	3700	Լիսպոն	800
Թռակեան	3500		

«Ֆլավիըն» շոգ. նաւ. Լոնտոնէն օրէն Լիվըրբուլ կ'երթայ։

«Արապիան» շոգ. նաւ. Սթամպոլ, Լիվըրբուլէ կ'պատուիր ընդհ. վաճառքով դէպ ի 6 Հոկտ.

Ապրանքը տէրերէն կ'խնդրուի բեռնց ապրանքն փոխադրելու համար Պաշտօնեան մաքսատան համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւը ժամանելէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

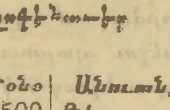

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրականի միջեւ քանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Սմասիա	3500	Թիպս	2500
Ռամեզս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապոր	3000	Օսիրիս	2250
Կէնոփիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կառաբսի	1500
Յապոն	2750	Կերէս	1500

Զիբրալդէ շոգ. ը Սեպտ. ի դէպ 3ին Լըվրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌԻՒԹՕԼ Ա. ԸՆԿ. Ռուսթէմ խան

ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ Ա. ԸՆԿ. 34. Ճէյմս Սթ. ռէդ. Լիվըրբուլ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ. — ՅԱ. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակելու, Յակոբ Մաղաքեան' ազգային եւ ի վեր հաստատեալ ի Նաբոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանքոց առուծախի գործողութիւններ. — Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նաբոլի բռնելով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կրկնուած պայմանագրութեամբ, շահաւոր պայմաններ կ'թոյնէ ճամբորդին. — Գ. Եթէ Պոլսոյ Բուրսայի շոգենաւային ընկերութեան դիմելի եւ յայտնելի թէ Նաբոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակը գնելն գրել կ'առնեն գեղջիկոնց միայն. — Դ. Այդ ընկերութեան շոգենաւք կարող էն ուղիղ = եւ է շոգենաւով մեկնիլ ի Պիրէան, եւ հոն նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նաբոլի. — Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել երկաթեայ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. $3^1/_2$. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լոքալէ։

Իգիմաց Թերթին կ'աստրագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւնք ետ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Ն° 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (43)

ՎԷՊ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ալ անկարելի կ'ըլլայ բացատրել երիտասարդ գործակալին այս պայթակցական տեսարանէն զգացած յուզումը։

Կատաղութիւն, նախանձ, վրէժ, ամէնքն իրարու միացած՝ սոսկալի կերպով կ'գգաեն զայն, որ բարկութեան առաջին խումով, կ'ուզէ ներս մտնել, բանիլ օձիքէն, երեսին թքնել ու խոյք խոյատակ ընել ծերուկն, շոգենաւի ամբողջ ուղեւորներուն առջեւ։ Միայն յետոյ ատրիճանաբար աւելի հասուն կ'տրամարանէ եւ անմիջապէս, առաջին կարգի տոմսակ մը դնելով, պատահական ուղեւորի մը նման, կատարեալ անտարբերութեամբ կ'բանայ օթեակին դուռն ու կերթայ կ'նստի տարադգի զոյգին դէմ առ դէմ։

—Աֆէրիմ տղայ, աղէկ ալ բրեր է գոչեց Նեկտար յառաջելով, յաղթած, զինուած, մեծ մը մարդ, ծերմակ մօրուքէն ալ չմաձնար, ինչ գործ ունի յայն չիւտրի մը հետ,

—Կերեւի թէ Նորին Մեծութիւն բարոյականի դաս կ'ուտար Հելլենուհիին եւ երիտասարդին յանդգնական ընդմիջումը սոսկալի կերպով գրգռեր է զինք, սակայն յետոյ, չգիտցուեր ինչ նկատումով, ատրիճանաբար մտա առ մտա հեռացեր է աչակերտուհիէն, որպէս թէ պատահաբար մտած էին միեւնոյն օթեակն։ Իսկ գործակալն յանչափս գոհ իր քաջագործութենէն, առաւօտեան թուղթ թերթ մը կ'հանէ գրպանէն ու կսկսի կարդալ։

Ահ եթէ ազգակից մ'ըլլար, ապահովապէս խերը պիտի անիծէր ծերուկը, այս յանդուգն խոշընդոտին, պիտի հալածէր, անուանարկէր, պաշտօնէն զրկէր, վարկը կոտրէր եւ վերջապէս գործնական կերպով պիտի սովորցնէր անոր թէ, ի՞նչ ըսել է Նորին Մեծութեան նստած օթեակը մտնել ու բարոյականի դասը խանգարել։ Բայց արովհետեւ երիտասարդին ազգութիւնն անորոշ կ'մնար եւ այս պատճառ քիչ մը դժուար կ'ըլլար զայն պատժել. ծեր խնենչն զայրոյթն իր մէջ խեղդելով, կամայ ակամայ կատարելի անտարբերութեան հանգամանք մը տալ իրեն, մավոլաճառանոցներու առջեւ շարուած կենդանիներու նման, հեռուէն հեռու բերնին շողիքը վազցնելով, դեղանի Հելլենուհւոյն ի հաշիւ։

—Այս ի՞նչ բացատրութիւններ են Տիգրան, գոչեց Գառնակերտեան խընդալէն մարելով։

—Ձեռ գիտեր հա՛յր, պատասխանեց երիտասարդն, ատանկ կեղծ բարեպաշտներն, որքան վտանգաւոր են ընկերութեան։ Մանաւանդ այս ծերուկը քանիներ հալածած է... բարոյականութիւն փնտռելու եւանդով։

—Եթէ թշնամիներու յերիւրած մէկ սուտը չէ, բսաւ Նեկտար, խրընդալէ աւելի ողբալու արժանի է այս պատմութիւն, սակայն նկատելով որ այս կարգի սուտեր չատ անգամ լոկ անձնական ատելութենէ ծնունդ կ'առնեն, քիչ մը դժուարաւ հաւատալու կուգայ, երիտասարդ գործակալին։

—Դուք կրնաք հաւատալ կամ ոչ, բայց ես կատարելապէս վստահ եմ երիտասարդին անկեղծութեանը վրայ։

—Է՛, վե՞րջը, հարցուց Գառնակերտեան անհամբերութեամբ։

—Նորին Մեծութիւն, յարեց Տիգրան, ծաղրական ժպտով մը, նկատելով որ, երիտասարդը տեղէն շարժելու կամք չունի, քիչ մ'ետ սպասելէ վերջ, կ'մեկնի, առանձին ձգելով ռուսին ու Հելլենուհին օթեակին մէջ։ Հինգ վայրկեան յետոյ սակայն կ'ելնէ նոյնպէս ծերուկին աշակերտուհին ու որպէս թէ նեղուած ըլլար, կ'սկսի պատուհանը բանալ, հողմահարը շարժել, մեծ շունչ առնել եւ անհանգստութեան ամէն նշանները տալէ վերջ, ան ալ կ'մեկնի օթեակէն։ Այս երկուքին միջեւ ժամադրութիւն մը գոյութիւնը կասկածելու չափ պարզ չէր գործակալն և եթէ կ'ուզէ քիչ մ'ալ հանած փարած ըլլալով կը սպասէ մինչեւ վերջը մնալ այս Տրոյական պատերազմը։ Ուստի ինքն ալ կ'քանէ օթեակն ու կ'սկսի շոգենաւին մէջ ամէն ծակուծուկ մտնել ելնել, սատարակներու զոյգը փնտռելու համար։ Վարի օթեակ, վերի օթեակ, աջ, ձախ, ամենեւեն հետք մը չկրնար նշմարել անոնցմէ. արդեօք համբարձա՞ծ էին, և այս աներեւութացումն չատ անհաւանական չէր ծերուկին նման մարմնացեալ հրեշտակի մը համար, որ գուցէ չհանդուրժելով այս անըմբռնելիական մարդոց մէջ բնակիլ, կրնար երկինք վերացած ըլլալ։ Յետոյ վերջին կառուան մը միայն միացած էր գործակալին, եթէ հոն ալ չգտնէր իր որսերը, ալ պիտի դադրէր անոնց հետապնդելէ։ Կեներ յարուն օթեակը չէր նայած. բայց մի՞թէ կարելի՞ բան էր որ, Նորին Մեծութիւն' արգիլուած տեղ մը մտանելու չափ ստորնանար։ Այս տատամսումներով քանի մը վայրկեան կ'սպասէ երիտասարդն ու յետոյ ամէն վատանգ աչքի առնելով, դրան կը մտանէ, Գտնէ մարդ մը ու այն կողմերը կ'ոլքայ եղեր, անմիջապէս վազելով։

—Այս օթեակ կիներու յատուկ է եւ բնականաբար այր մարդոց մտնելն արգիլուած է, կ'ըսէ. երիտասարդը բնաւ կարեւորութիւն չտալով մարդուն, դուռը կը բանայ, եւ ի՞նչ տեսնէ կը հաւանաք։

—Կարէ Տիգրան, ըսաւ Նեկտար սրտնեղութեամբ մը, մի՛ չարունակեր. ալ չեմ ուզեր մտիկ ընել, հիմա ամբողջ ջիղերս կը գրգռուին։

—Ի՞նչ կըլլայ կոր, գոչեց Գառնակերտեան. ի՞նչ կայ այդչափ նեղուելիք, մեկի ի՞նչ։

—Զէ, բայց չեմ ներեր որ այս կարգի....

—Լռեցէ, ընդմիջեց Տիգրան ծիծաղով մը եւ շարունակելով պատմութիւնը. Նորին Մեծութիւն Հելլենուհին քովն առած՝ լիմոնատով պաքսիմատ կ'հրամցնէր անոր ալ ամէն բան պարզուած էր, ծերուկին ալօտացած դէմքը բուռն զգացում մը կ'արտայայտէր և մարած աչքերը կատաղութեան կրակով մը կ'բոցոքէին, երիտասարդին այս հանդիպումները զուգադիպութեան արդիւնք չէին. այս աննշան սխալքոբը, որուն երեւթնայել իսկ չպիտի զիջանէր դուրսը, պարզապէս զիրենք կ'հալածէր, բայց ի՞նչ կարելի էր ընել։ Գործակալը, որպէս թէ բոլորովին անտեղեակ ծերուկին կրգռումին, դուրսի մարդուկը դրան առջին կ'ոնկելով բարկութեան սաստով մը։

—Չե՞ս ամչնար, անամօթ կ'պոռայ, այր մարդոց այս օթեակը մտնել արգիլուած է կ'ըսէիր եւ ահա ***եան էֆէնտին Հելլենուհիի մը հետ հոս նստած է. տես, քեզի ինչ պիտի ընեմ։

Շանթ մը աւելի չպիտի հարուածէր ծերուկը, ուրեմն երիտասարդը կ'ճանչնար զինք եւ միեւնոյն ժամանակ մասնաւոր նպատակով մը կ'հետապնդէր իրեն, բայց ի՞նչ կրնար ընել. օձիքը ձեռք տուած էր անգամ մը եւ կիրքը, բարկութիւնը, ցասումն ու պատռնալիքը փոխանակ օգնելու, զինքը խայտառակելու միայն պիտի ծառայէին, սակայն ո՞վ էր այս սրիկան. ի՞նչ կուզէր իրմէն. ո՞վ դրդած էր զինք, ի՞նչ ազգութեան կ'պատկանէր։

Երիտասարդը օթեակին դուռը փակելով ծերուկին ճիշտ դիմացը նստաւ ու գրպանէն Հայերէն թերթ մը հանելով սկսաւ կարդալ, Գործն երթալով տխուր հանգամանք մը կ'առնէր։ Հիմա բացորոշ էր երիտասարդին ազգութիւնը. դժբախտաբար ազգակից մ'էր իրեն հետապնդողն եւ Նորին Մեծութիւնը բնաւ չէր ներեր որ այս գայթակղական դէպք, տարածայնուի ժողովրդեան մէջ, ուստի չարիքին առաջքն առնելու միտքրութեամբ։

—Այդ թե՞րթը կ'կարդա՞ք, կ'հարցնէ երիտասարդին։

—Այո՛ ***եան էֆէնտի կ'պատասխանէ գործակալը, յատկապէս շեշտելով մականուան վրայ, զգացնելու համար թէ, չատ լաւ կ'ճանչնայ զինք եւ փրկուելու ճար չկայ ձեռքէն։

—Ի՞նչ կ'գրէ կոր տեսնենք։

—Նշանակութեան արժանի բան մը գրած չունի, սովորական դէպքեր։

Ցեառյ ***եան էֆէնտի խօսքին ընթացքը փոխելով։

—Ի՞նչ գործով կ' պարապիք, կը հարցնէ։

—Վաճառատան մը մէջ գործակալ եմ կ'պատասխանէ երիտասարդը։

—Զբօսանքի՞ կերթաք այսպէս։

—Ո՛չ էֆէնտի, կ'հառաչէ գործակալը, կեղծ խեղճութիւնով մը, խնդիր մը պիտի մատուցանէի ձեզ եւ որովհետեւ դիւրութիւն չունէի ուրիշ տեղ մը ձեզ ներկայանալու. այս միջոցն ընտրեցի։

Տաղ.